

ПОЛИТИКИН

ЗАБАВНИК

50
ДИНАРА
1952

Година XXVI

Број 715

11. септембар 1965.

ИЗЛАЗИ СУБОТОМ

Dan
BARRY

ФЛАШ ГОРДОН

БРЗО, ШОАНА!
СКОЧИТЕ!

УМАЛО НИСМО УПАЛИ У РАСТОП-
ЉЕНИ МЕТАЛ! ЈЕ ЛИ ВАМ ЗАШТИТ-
НО ОДЕЛО У РЕДУ?

ДА...
НИЈЕ СЕ
ОШТЕТИЛО
У ПАДУ!

ОПШТА УЗБУНА!
БРАНА ЈЕ НАПРЕЛА
ОД ПОТРЕСА! ЛАВА
УТРОЖАВА НАСЕЉЕ!

ТРЕБА ДА ВАС
ПРЕГЛЕДА ЛЕ-
КАР, ШОАНА!
БИО ЈЕ ТО ГА-
ДАН ПАД!

НИЈЕ ХИТНО!
НАСЕЉЕ ЈЕ У
ОПАСНОСТИ! ТО
ЈЕ НАЈВАЖНИЈЕ!

ВЕКЛИНА НАСЕ-
ЉЕНИКА ЈЕ У
СВОЈИМ ДОМО-
ВИМА КАО У
МИШЛОВЦИ!

ЗАР НЕ МОЖЕМО
ДА ЗАТВОРИМО ПУ-
КОТИНУ? ЈЕСТЕ ЛИ
ПРОБАЛИ УРЕЂАЈ ЗА
СКАМЕФИКАЦИЈУ ЛАВЕ?

АХА! НЕ ВРЕДИ! СУВИШЕ ЈЕ
ВРЕЛА И БРЗО НАДОЛАЗИ... НИЧИМ
ЈЕ НЕ МОЖЕМО ЗАУСТАВИТИ!

ЛАВА ПРО-
ДИРЕ КРОЗ ПУ-
КОТИНУ И ПЛА-
ВИ НАСЕЉЕ!

НЕ МОЖЕ-
МО ДА ЈЕ ЗА-
УСТАВИМО!

ЉУДИ СЕ
НАСТРАДАТИ
У СКЛОНИ-
ШТИМА!

У СКЛОНИШТИМА...

ЛАВА ЈЕ ГОТОВО ПОПЛАВИЛА
ЗАСВОЈЕНА СКЛОНИШТА, ФЛАШЕ...
ЗИДОВИ НЕКЕ ИЗДРЖАТИ!
ПОЧИЊУ ДА СЕ ТОПЕ!

ЗАЧЕПИЊЕМО
ВЕК НЕКАКО
ПУКОТИНУ,
АДМИРАЛЕ!

НЕ ВРЕДИ, ФЛАШЕ!
НЕ МОЖЕМО ДОВУ-
КИ ТОЛИКО КАМЕНА
КОЛИКО ЈЕ ПОТРЕБ-
НО ЗА ЗАТВАРАЊЕ
ПУКОТИНА!

ОНА СТЕНА ШТО СЕ НАД-
ВИЛА БИЛА БИ ДОВОЉ-
НА... АКО БИСМО УСПЕЛИ
ДА ЈЕ МИНИРАМО! САМО,
КАКО ДА ПРЕБАЦИМО
ЕКСПЛОЗИВ?

КАВА БИСМО НЕКАКО
И ПРЕБАЦИЛИ... АЛИ,
КО ДА ПРЕЂЕ ПО ЊЕМУ
ИЗНАД ОВОГ УСИЈАНОГ
ПАКЛА!

ПРЕБАЦИТЕ
КАБЛ! ЗА САМ
СПРЕМНА!

НЕ БУДИТЕ ЛУДА
ШОАНА! ТО ЈЕ
НЕМОГУЋЕ!

КРОЗ ВЕКОВЕ

ПРЕД ЗИДНАМА ТВРЂАВЕ

Са првим утврђеним градовима почела је да се развија и техника опседања тврђава. Да би се савладале препреке и омогућило приступ непријатељском граду грађени су насипи — ако су град штитили суви ровови — или мостови ако су ровови били испуњени водом.

Историцари су забележили да су насипи грађени још у време персијског краља Кира, који је владао у 6. веку пре наше ере, а да су их подизали и Грци приликом опсаде Палатеје (429—427. пре наше ере).

Да би се заштитили ратници који су се приближавали утврђеном граду коришћени су штитови и корњаче. Штитови су се састојали од дрвеног рама преко којег је разпнута сирово кожа и они су одлично бранили од стрела и пожара. Штитови су прављени тако

да заштите два-три човека, али знатно већи. Корњаче су биле нека врста „тенка“: то је била у ствари као нека шупа на точковима, с кровом и зидовима од дасака или исплетеног прућа. И кров и бојне стране облагани су сировом кожом.

Асирци и Грци, а нарочито Македонци, при опсади утврђених градова служили су се и покретним кулама. Куле су имале више спратова, а прављене су од дрвета и облагане кожом. На најнижем спрату налазили су се овнов — справе за разбијање капија и зидова — и резерва воде, док су у горње спратове смештене бацачке справе. Према грчком градитељу кула Дијаде, куле су обично биле високе 30 метара. Основа им је била квадрат чија је свака страна имала осам метара. Куле за нападе обично су имале десет спратова, али их је било и готово двојку виших. Историцари сматрају да су најмање куле за нападе биле тешке око 40 тона и да је било потребно и до 80 људи да је полако покрећу у напад.

У ОВОМ БРОЈУ:

ОКОВАНИ КЊИЖЕВНИК
АНЕГДОТЕ
НАЈТЕЖА АЛПСКА ТРАГЕДИЈА
ФАНТАСТИЧНА ПРИЧА
ШАХ
СПОРТ
ЧЕТИРИ ГОДИНЕ У ПОТЕРИ ЗА МЕДВЕДОМ
GAUDEAMUS IGITUR
МАРИЈА КАЛАС
РАТНЕ ПРИЧЕ
ЛЕТ И ЧОВЕК
ШАРЕНИ КУТАК

Ripley's

Веровали или не!

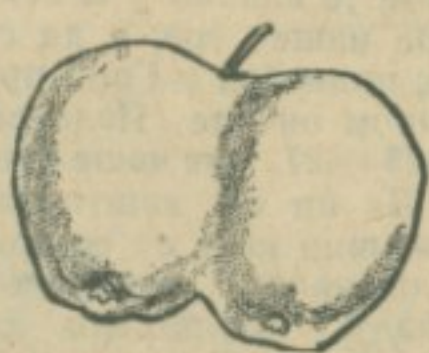

ДЕВОЈКЕ ЧИЈА ЈЕ ХРАБРОСТ СПАСЛА РИМ!

ГАЛСКИ ВЛАДАР АТЕПОМАРЕ КОЈИ ЈЕ 390 ГОДИНЕ ПРЕ НАШЕ ЕРЕ С ВЕЛИКОМ ВОЈСКОМ ОПСЕО РИМ, НИЈЕ ХТЕО НИ ДА РАЗГОВАРА О УСЛОВИМА ПРЕДАЈЕ СВЕ ДОК СЕ 600 НАЈЛЕПШИХ РИМСКИХ ДЕВОЈАКА НЕ УДАДУ ЗА ЊЕГОВЕ РАТНИКЕ. 600 ДЕВОЈАКА ПРИСТАЛО ЈЕ НА ОВУ ЖРТВУ — АЛИ КАДА ЈЕ ВИНО СА СВАДБЕНИХ ТРПЕЗА УПАВАЛО ЊИХОВЕ НОВЕ МУЖЕВЕ, ДЕВОЈКЕ СУ БУКТИЊАМА ДАЛЕ ЗНАК РИМЉАНИМА КОЈИ СУ САСЕКАЛИ ПИЈАНЕ ГАЛЕ!

ЈАБУКЕ — БЛИЗНАКЕ

ИЗРАСЛЕ НА ЈЕДНОЈ ПЕТЕЉЦИ УБРАО ЈЕ У СВОМ ВРТУ РЕЈМОНД ВЕЈД ИЗ ШЕЛТОНА (САД).

НОВАЦ ОД НИКЛА

ПРВИ ЈЕ КОВАО ДЕМЕТРИЈУ, КРАЉ БАКТРИЈЕ (МАЛА АЗИЈА) 190. ГОДИНЕ ПРЕ НАШЕ ЕРЕ. ЊЕГОВА ДВА НАСЛЕДНИКА ТАКОЂЕ СУ УПОТРЕБЉАВАЛА ОВАКАВ НОВАЦ. НИКЛЕНИ НОВАЦ ПОНОВО СЕ ПОЈАВИО ТЕК ПОСЛЕ 2.047 ГОДИНА У СЈЕДИЊЕНИМ АМЕРИЧКИМ ДРЖАВАМА.

2 ПРИРОДНА МОСТА

— ЈЕДАН ИЗНАД ДРУГОГ — У ИКОНОЗУ (КОЛУМБИЈА) ЛЕЖЕ 300 МЕТРА ИЗНАД РЕКЕ СУМАПАЗ. ДОЊИ МОСТ У СТВАРИ ЈЕ ОГРОМНА КАМЕНА ПРОМАДА КОЈА СЕ ЗАГЛАВИЛА ИЗМЕЂУ ДВЕ СТЕНЕ.

ТОМАС Ц. ХАЛБЕРТ

ИЗ АГРЕ (КАНЗАС) И ЊЕГОВО 6 ДЕЦЕ — СВИ СУ ДОЖИВЕЛИ И ПРОСЛАВИЛИ ЗЛАТНУ СВАДБУ.

CORYANTES

ВЕНЕЦИЈАНСКА ОРХИДЕЈА ИМА ОБЛИК ПЕХАРА НА ЧИЈЕМ СЕ ДНУ НАЛАЗИ СЛАДАК НЕКТАР КОЈИ ПРИВЛАЧИ ИНСЕКТЕ.

БОКА КОТОРСКА

Природне лејоше наше земље

БОКА Которска је један од најлепших залива на свету. Она се састоји од 4 мања залива — Херцеговског, Тиватског, Рисанског и Которског. Ти су заливи спојени уским каналима. Први од њих је код Оштрог рта, на улазу са пучине у Херцеговски залив. Из овог се кроз Кумбор улази у Тиватски залив, а одавде кроз Вериге лево у Рисански, а десно у Которски залив. На њиховим обалама су многа насеља; највећа су Херцег-Нови, Тиват и Котор. Позната су још насеља: Зеленика, Беновићи, Бијела, Рисан, Пераст и Прчањ. Њихови становници су били познати поморци у доба једрењака: у XVIII веку бокељска морна-

КОТОР И КОТОРСКИ ЗАЛИВ

рица је имала 300 бродова дуге и око 400 бродова обалске пловидбе.

Бока Которска је по проучавањима Б. Ж. Милејевића и других географа и геолога постала на овај начин: Херцеговски и Тиватски залив

образовани су радом река, а Рисански и Которски спуштањем земљишта дуж пукотина у Земљиној кори. Канал Вериге и узина код Оштрог рта представљају остатак некадашње клисуре бокељске реке, која је долазила из залеђа,

преко Рисна. Спуштањем земљишта у приморју море је продрло и ка копноу и потопило сва та удубљења, образовавши Бококоторски залив, док се земљиште изнад ње издигло у планине Оријен и Ловћен.

АНЕГДОТЕ

УВЕК ЛЕП СТИЛ

Кад је завршио свој роман „Лихтенштајн“ Вилхелм Хауф га је послао младом шуттгартском књијару Франку и питао хоће ли да га објави. Франк је прочитао рукопис, и, одушевљен романом, одмах послао писцу хиљаду гулдена. На крају пропратног писма је додао:

„На жалост нисам способан да своје речи заоденем у леп стил који би био достојан једног тако великог писца.“

Хауф се пожурео да на ово одговори:

„Будите спокójни, драги пријатељу, — писмо са прилогом од хиљаду гулдена увек је написано у лепом стилу.“

ТУК НА ЛУК

Мршави Бернард Шо опет се једном жустро препирао са Честертоном.

— Кад бих се угојио као ви — рече Бернард Шо — ја бих се обесио.

— Честертон задовољно погледа у свој обли трбушчић и љубазно одговори:

— Ако једном будем имао намеру да се обесим радо ћу вас узети уместо ужета.

НИЈЕ УСПЕО

Бечки композитор Цирер, савременик Јохана Штрауса, једном опет није имао да плати кирију. Да би одобривољно газдарицу он јој рече:

— Видите, драга госпођо, за неколико година људи ће говорити: „Овде, у овој кући становао је Цирер“.

— Ако до вечерас — одбруси газдарица — не добијем од вас паре људи ће то већ сутра моћи да кажу.

ДОЗВОЛИТЕ МИ...

Венизелос, познати грчки државник (1864—1936) мрзео је некорисне разговоре, али никад није прекидао брбљиве посетнице. Чим би на почетку разговора видео с ким има посла он би узимао перо и лист папира и говорио свом саговорнику:

Дозволите ми да забележим неколико ваших мисли. Јер оно што ви говорите веома је интересно и бојим се да не заборавим неки важан детаљ.

И док би очарани посетилац настављао да мудрује, Венизелос би обављао своју кореспонденцију.

НИКАД БОЉЕ ЧУВАНА

Француски писац Жав-Франсоа Мармонтел (1723—1799) хвалио се једном седећи у друштву неколицине песника како он једини познаје тајну Расинове уметности. На то један од присутних злобно добаци:

— У том случају признајемо да тајна никад није боље чувана.

МАЛЕ УШИ ЗА МАГАРЦА

Француски позоришни критичар и есејиста Франсис Сарсеј имао је велике уши. Пријатељи су га често због тога задиркивали. Једнога дана поче да му се руга неки гост у кафани, у коју је Сарсеј често навраћао. Сарсеј му одговори:

— Ви сте у праву, моје су уши превелике за човека, али су ваше сувише мале за магарца.

НЕОБИЧНА »ЛИЧНА КАРТА«

Да и обућа може полицији да послужи као један од доказа одавно је позната ствар, али оно што је мексичкој полицији недавно помогло да ухвати одбеглог робијаша ипак је нешто ново и необично. Наиме, обућа бегунца била је начињена од делова аутомобилских гума — што

је иначе чест случај код си ромашних Мексиканаца — и привезана са по два каиша. Несрећа по одбеглог била је у томе што је он исекао баш оне делове гума на којима је писао: Гу-ћар 6.00-16 за леву и Фир-стон 7.10.15 за десну ципелу и тако за собом оставио „личну карту“.

КАД ВРЕМЕ СТАНЕ...

Једна часовничарска фирма у Америци недавно је извела необичан опит у коме је два дана добровољно учествовао цео један градић од 1100 становника. Грађани Норт Конвеја, у Њу Хемпшајру, пристали су да им се запечате ручни часовници, конфискују зидни а јавни зауставе а локална радио-станица ни-

је емитовала тачно време. Првог јутра, скоро сва деца дошла су у школу пола часа раније; другог дана дошли су само четврт часа раније. Према овом опиту изгледа да деца имају сигурнији инстинкт за време него одрасли, од којих неки уопште нису могли да се временски оријентирају без часовника.

WALT
DISNEYПАЈА
ПАТАК

СПОРТ

СЛИКЕ ИЗ ЖИВОТА НАШИХ СПОРТИСТА

ОСВЕТА КАПИТЕНА

ПРЕ неколико година фудбалери ОФК Београда гостовали су у Западној Немачкој где су учествовали на једном међународном фудбалском турниру. Пре почетка такмичења организатор је обавестио све екипе учеснице да ће се у случају једнаког броја бодова за победу прогласити онај тим који буде имао бољу гол-разлику. У почетку нико о томе није озбиљније ни размишљао јер се веровало да до таквог случаја на крају неће доћи. Али, догодило се у-

право оно чему се мало ко надао. ОФК Београд и тим организатор играли су нерешено у финалном мечу: 1:1. То је за београдске "плаве" било довољно да освоје пехар јер су имали бољи гол-личник. Међутим, на крају утакмице организатори су изненада изменили одлуку и захтевали да капитени вуку цедуљичке и жребом реше питање победника. Другог излаза није било и сви протести били су узалудни. Капитен ОФК Београда

Панић пришао је столу где се налазио пехар и шешир са цедуљичама. Извукао је цедуљичу и скочио од радости. Зграбио је пехар и за тили час се машао на рукама својих суграђана. Радости није било краја. Гледаоци су плескали победницима.

ШЛЕМОВИ ЗА ГОЛМАНЕ

Брат „оца бечког фудбала“ Хуга Мајзла, доктор Вили Мајзл, познати енглески фудбалски стручњак и новинар, покренуо је једно необично питање за измену фудбалских правила. Он је предложио да голмани на фудбалским утакмицама обавезно носе неку врсту шлемова, заштитника. Досад су шлемове који чувају главу од тежих повреда увек носили моторциклисти, аутомобилисти, бициклисти, возачи на бобовима. У последње време и смучари стављају заштитне кациге на главу, играчи америчког фудбала, европског рагбија, а неку врсту кожних заштитника за уши и обрве носе и боксери на тренинзима.

„С обзиром на честе незгоде и повреде голмана, које су понекад и смртоносне, а најчешће са повредама мозга, не изгледа нимало бесмислено да се шлемови уведу и за голмане. Фудбал постаје све бржи и све оштрији и силови тији. Голманске интервенције самим тим су све опасније. Нарочито у ситуацијама кад голман мора да се баци противнику у ноге, да би спасао гол.“ — Објашњава Мајзл свој предлог.

У свлачионици капитен „плавих“ Панић седео је озбиљан у једном углу. Другови су се окупали око њега и с чуђењем га посматрали. На упитне погледе својих другова Панић је одговорио:

— Не знам шта би било да је капитен супротног тима погледао цедуљу која је остала у шеширу. Ја сам извукао празну а победничка је остала неизвучена. Нисам могао а да се не осветим организатору за изненадну промену пропозиција...

— Не знам шта би било да је капитен супротног тима погледао цедуљу која је остала у шеширу. Ја сам извукао празну а победничка је остала неизвучена. Нисам могао а да се не осветим организатору за изненадну промену пропозиција...

НОВИ БОКС

Амерички спортски лекари предлажу да убудуће боксерске рукавице буду мање набијене да би се смањило све већи број повреда на рингу од којих су неке биле и смртоносне. Ово на први поглед звучи парадоксално јер рукавице су управо и уведене да би се боксери заштитили од повреда. У ствари испоставило се да они много више штите руку оног ко удара него главу онога ко прима ударац. Са мање набијеним рукавицама боксер ће слабије ударати из страха да не повреди шаку. Из истог разлога — сматрају ови лекари — могла би да се забрани и бандажа руку, а кад би се овим новим мерама додала и ревизија боксерских правила онда би истински љубитељи овог спорта могли бити задовољни.

Уређује Паја Паџак

Тражио Паја Патак од једне агенције да му пошаље бантована. Сутрадан дођу двојица: један висок, снажан, а други мршавко. Паји се наравно свидео онај виши, док је Пата била за мршавка. Кад су отишли Паја је упита за разлог:

— Знаш, панталоне високог биле су излизане позади, а код мршавка су излизане — колена.

Исти посао

Пера Ждера починио неки мањи преступ али су га ипак осудили на месец дана затвора. Кад су га спровели у затвор управник му каже:

— Знате, код нас влада правило да сваки затвореник обавља онај посао којим се бавио док је био на слободи.

— Дивно — једва дочека Пера Ждера — ја сам био вратар.

Ефикасан лек

Влаја мало озебао и лекар му препише лек а Паји у поверењу каже:

— Лек је мало више горак, али веома ефикасан.

Сутрадан дошао Паја код истог лекара и моли га да му препише још једну дозу истог лека.

— Шта. Ви сте детету дали да попије целу боцу за један дан?

— Ма не — умирује га Паја. — Али, да би пристао да попије онај горак лек морао је да га пробају и његова два брата, Шиља, Пера Ждера, Пата и ја.

Не секира се он

Купио Шиља коња. Међутим, животиња одбија да узима храну. Шиља на то каже Белки:

— Баш је луда ова животиња. Само, ја се не секирам много. Нек она мени добро ради, а и храна ће ми остати.

Поклон од жене

Сретну се Белка и Попај и Белка му каже:

— Да, то је поклон од мене.

— Како је жена — чудно од Белка — кад ти ниси ожењен.

— Ја нисам, али на дршци овог кишобрана пише: „Мом вољеном мужу“.

Gaudeamus igitur

ГАУДЕАМУС ИГИТУР су прве речи старе студентске песме која је настала у средњем веку. Ова древна песма изражава животну радост младих. Сва је прожета духом побуне против аскетизма који је црква у то време проповедала. Песма је била популарна и у каснија времена код студената широм света. И данас је она симбол ведрине, оптимизма и младости.

Друга и трећа строфа садрже елементе религиозне песме којој је, како се мисли, аутор био Д. Страда. (1267). Данашњи облик песме дао је Ч. В. Киндлебен, који је ову песму издао у књизи „Студентске песме“ 1781. године. Мелодија је први пут објављена 1797. године.

Берлиоз је у једном од својих најоригиналнијих и најзанимљивијих дела „Проклетство Фауста“ користио ову песму у сцени са студентима у пивници.

*Gaudeamus igitur,
iuvenes dum sumus:
post iucundam iuventutem,
post molestam senectutem
nos habebit humus.*

*Ubi sunt, qui ante nos
in mundo fuere?
Vadite ad superos,
transite ad inferos,
quos si vis videre!*

*Vita nostra brevis est,
brevis finietur.
Venit mors velociter,
rapit nos atrociter;
nemini parcetur.*

*Vivat academia,
vivat professores!
Vivat membrum quodlibet,
vivat membra quaelibet
semper sint in flore.*

*Vivant omnes virgines
faciles, formosae!
Vivant et mulieres
tenerae, amabiles,
bonae laboriosae!*

*Vivat et res publica
et qui illam regit!
Vivat nostra civitas,
maecenatum caritas,
quae nos hic protegit!*

*Pereat tristitia,
pereant osiores!
Pereat diabolus,
quivis antiburschius
atque irrisores!*

РАДУЈМО СЕ...

Радујемо се дакле,
док смо млади:
после пријатне младости,
после досадне старости
нас ће имати земља.

Где су они који су пре нас
у свету били?
Идите у горње,
пређите у доње богове
ако их желите видети!

Наш је живот кратак,
за кратко завршиће се
смрт долази брзо,
нас граби круто,
никога неће помислити.

Нека живи академија,
нека живе професори!
Нека живи сваки члан
нека живе сви чланови
увека да су у цвету.

Нека живе све девојке
пријатне и лепе!
нека живе и жене
нежне, љупке,
добре вредне!

Нека живи и република
и онај који њој владат!
Нека живи наша држава,
милост мејната
која нас овде штити.

Нека пропадне жалост
нека пропадне (мрзитељи!)
нека пропадне ђаво,
који год је против студентске
омладине
и исмеваачи.

БЕРТ ВАЛТЕР:

НИЈЕ СЕ ПРЕВАРИО

Џон Ериксон, један од најмлађих полицијских инспектора у читавом дистрикту, висок, плаве растресите косе, успео је већ небројено пута да реши веома тешке случајеве. Захваљујући својој промишљивости рано је унапређен за инспектора. Али убица Казби — то сигурно није било његово право име — задавао му је велике тешкоће и упркос свим напорима никако није могао да га ухвати. Свакако да је Казби био и члан неке банде.

Инспектор Ериксон био је немало изненађен кад га је 48 часова после убиства посетио доктор Макмилан и рекао да је дошао због Казбија. Овај станује у Паддингтон улици број 18. Видео је, каже, његове слике у новинама и не вара се.

Инспектор Ериксон сумњи чаво је вртео главом. Показао је посетиоцу оригиналан снимак.

— Је ли то он — упитао је Ериксон. Доктор Макмилан потврди.

Нешто доцније обојица су седели у полицијским колима, напред су се кретала друга кола са десет полицајаца.

Уз пут је доктор Макмилан причао.

— Ја сам лекар — отпоче он свој извештај — своју праксу обављах у западном делу града. Јуче сам позван телефоном да дођем у Хајлпарк где се допдио неки мали несрећан случај. Одмах сам се одвезао тамо, а кратак пут до уговореног места прешао сам пешимце. Одједном наћох се лице у лице са неколико људи који су држали револвере уперене на мене. У таквој ситуацији на одбрану ни помислити. Одвукосе ме у кола, завезаше ми очи и спуташе. Возили смо се веома дуго. Нисам имао појма где се налазим. Мараме преко очију била је чврсто везана, нисам могао да је померим. Најзад ме уведоше у неку кућу, преко неколико степеница горе па у собу. Кад су ми скинули траку са очију, стајао сам пред Казбијем. Био је анђел у раме. Испрао сам рану брижљиво и превио.

Инспектор Ериксон се смењао. Вртео је главом и чинило се као да о нечем ва-

жњом премишља. Најзад упита:

— И опет су вас вратили?

— Да, опет до Хајл-парка. Већаних очију, наравно.

Ериксон поново заврте главом.

— Кућу, двориште, улицу — ништа од тога нисте могли да видите.

— Ништа, осим собе која је, уосталом, била у полу-тамни, и један мали део пред-собља.

Инспектор Ериксон поново заврте главом. Набрела жи-ла на челу увек је код њега одавала да је љут што не може да реши неки проблем.

Најзад он одлучно упита:

— Али, докторе, како онда можете да тачно означите место и кућу?

Доктор Макмилан је ћутао.

Предња кола заокренуше за угао, кочнице зашкрипаше. Заушавише се и задња кола у којима су били инспектор и Макмилан. Полицајци искочише и журнуше у кућу. Гледајући преда се др Макмилан је певушио. Остао је сам. И инспектор Ериксон је кроз двориште ушао у кућу.

Није потрајало ни десет минута, из куће изведоше неколико људи, лица искривљена од беса, са лисицама на рукама. Изведен је и главни гангстер — Казби који је под именом Смит становао у Паддингтон улици 18 и важио за поштега човека. Био је блед и слаб, са завојем на раме-

ну. Последњи је ишао инспектор Ериксон. Трљао је руке, честитао доктору и вртео главом.

На повратку у главну полицијску станицу обојица су ћутали. Најзад Ериксон није могао више да издржи. Поновио је питање:

— Али, докторе, како сте то само открили, како сте то извели?

Доктор Макмилан се смејао. Смејао се као при одласку. Затим рече малициозно

— Ви полицајци не можете увек све да пронађете. Уосталом, инспекторе, верујете ли ви у случајност?

Инспектор Ериксон одмахну руком, што се могло схватити пре као одбијање, а доктор настави.

— Видите, ипак је то била чиста случајност. У оном стану живео сам пре двадесет година кад сам се као млад лекар с муком пробијао. Одмах сам препознао обу. То је све.

Тајна мимозе

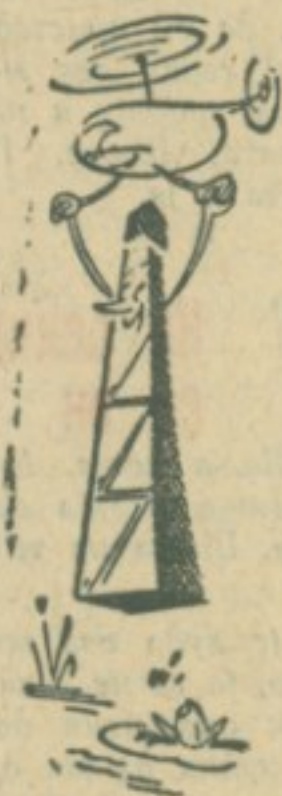
Биљке мимозе — има их 1500 врста — понашају се баш онако као што доликује мимози. Најпознатија је бразилијанска мимоза пудика „стидљива мимоза“ која склапа своје лишће при најблажем додиру. Како то она постиже ботаничари су дуго времена ломили главу. Загонетку је, изгледа, решио јапански научник Такао Сикаба после веома

дугог и савесног испитивања микроскопом. Сићушне електроде убацио је у хелије листа да би измерио електрични напон у њима. При томе се показало да извесне хелије реагују при додиру са различитим електричним напонима и тако долази до савијања листа. Сличност овог процеса са радом чувених живчаних и мишићних хелија је просто невероватна — природа је једној биљци подарила сложени механизам као што је онај у организму људи.

Атом постаје видљив

Помоћу електронске микроскопије могу се посматрати само молекули-ганти, који се састоје од најмање неколико хиљада атома. Међутим, помоћу електронско-јонског пројектора, који увећава 1 до 2 милиона пута, а у неким условима и до 10 милиона пута, већ се може видети атом.

Тамо где престају путеви

Свега неколико дана потребно је да се помоћу хеликоптера пренесу у најзабаченије делове тајне поједини делови ове инсталације: дизел-мотори, црпке, делови торња, цистерне, нафтоводи, као и људи који ће их опслуживати. Исто толико време на потребно је за демонтажу инсталације и њено пребацивање на ново место.

ВОДЕНИ ЗУМБУЛ

Љубитељи цвећа у Јужној Родезији почели су још 1937. године да у својим рибањацима гаје бразилски водени зумбул (Elsholtzia crassipes). Неколико струкова доспело је у афричке реке и тамо се ова биљка веома размножила. Од два струка зумбула током четири месеца створило се преко хиљаду нових изданак.

Последња тога — права пустош. Горњи Нил и Конго прекривени су густим жбуњем лишћа и цветова ове биљке: бродовима то отежава пловидбу, рибе масовно гину услед гушења. Насупрот томе увелико се множе разне врсте пужева који су често преносиоци опасних болести.

Усред непроходних мочвара геолози су открили нафту. Да би се дошло до ње потребно су уређаји за бушење — компликоване инсталације тешке неколико стотина тона.

А ако се начине инсталације на расклапање? Рецимо таква где сваки поједини део не би био тежи од 8—9 тона?

Баш такав пут изабрали су сарадници московског научноистраживачког института за нафту. У сарадњи с волгоградском фабриком „Барикаде“ конструисани су нарочити торњеви за петролејска бушења.

ЧЕТИРИ ГОДИНЕ У ПОТЕРИ ЗА МЕДВЕДОМ

ПОЧЕТКОМ 1921. год. амерички богаташ Вилијам Мекфаден решио је да организује лов на медведе и пуме који је требало да буде највећи лов у модерној историји. Ангажовао је многе људе и купио неколико стотина мазги за ношење опреме. Позвао је многобројне пријатеље и ловце да узму учешћа. Трошкове лова сносио је он сам. Требао је да лов траје читаву годину дана на терену од Мексика до Аљаске обухватајући углавном Стеновите планине.

Мекфаден је тражио за себе да му се омогући да убије највећег медведа на којег се наиђе и да му славни ловац Бен Лили буде вођа. Бен је прихватио предлог. Одређена му је „плата“ од сто долара месечно што је била велика свота и велика почаст јер је тиме признат за најбољег ловаца у Америци.

Неколико месеци пошто је лов почео у Новом Мексику стигла је вест у логор да је Бен нашао највећег медведа који је икада виђен у томе крају. Бен је пратио медведа, требало је само да милионер дође и убије га. Али управо кад се овај спремао да појаше коња и пође у потеру за медведом стигла је депеша да житно дође у Њујорк због не одложних послова.

— Нека Бен чува траг док се не вратим — рекао је Мекфаден.

Мекфаден није ни сањао да је тим речима отпочео чудан лов који је трајао пуне четири године. Дубоко у планини седи ловац је примио наређење и само климнуо главом. Наставио је да прати медведа са псом кога је држао везаног за појас да не би плашио медведа.

А ко је био овај упорни човек?

Бенџамин Лили био је најпознатији ловац кога је Запад икад дао. Године 1910. он је гоноио једног медведа преко три државе Сједињених Држава и Мексика. Ни сањао ни

је да ће лов који је био у току трајати много дуже.

Из дана у дан из недеље у недељу Бен је пратио медведа не дозвољавајући никад да му нестане са очију. Спавао је под отвореним небом и јео само месо од јелена, али то није било ништа ново за њега. Упркос томе што је имао 65 година он се кретао као младић пентрајући се кроз непроходне пределе. Пракса од преко четрдесет година очеличила је његове мишиће.

Огромни медвед је мирно ишао као врху планине, онда се нагло спустио до резервата Пуебло Индијанаца па скренуо на север ка реци Колорадо. За све то време Бен је слао редовно извештаје о месту свог боравишта тако да је Мекфаден увек могао наћи. Купине су биле омиљена храна медведа и тада је представљао одличну мету. Али Бен никад није ни помислио да га сам убије.

Јесен је полако покривала цео предео. Хладне ноћи су се све теже подносиле. Бен је слао извештај за извештајем али од Мекфадена ни трага ни гласа. У долинама су кише падале врло често па је зато медвед скренуо у брда која су опет била без воде Већ је пао и први снег а медвед још није прекидао свој пут. Дивљач је бивала све ређа тако да је Бен тешко долазио до хране. Пуних десет дана није могао ништа да улови и хранио се само корењем.

Најзад се изгледа и сам медвед уморио и повукао у једну пећину да презими. Бен је био сигуран за неколико месеци и кренуо је на пут дуг око 1.000 километара да лично види шта се десило са

Свакако најчуднији лов на медведе имао је чувени амерички ловац Бен Лили који је пуне четири године пратио џиновског гризли медведа. Одмах ћете се запитати зашто је то радио. Прочитајте чланак о овом истинитом догађају и — видећете

Мекфаденом. Уз пут је дозволио да је Мекфаден отпутовао послом у Европу.

Када је дошло време буђења медведа Бен је поново био пред пећином. Гладан медвед одмах се баacio на лов и пошто се добро најео почео је да се враћа готово истим путем који је и дошао прошле јесени. Бен је знао тај обичај медведа да се кретају утврђеним правцем и зато је био сигуран да може погодити тачно у свако време где се медвед налази. Поново је пошао да види шта је са Мекфаденом.

Када је стигао у главни логор ловаца мало ко му је веровао када је рекао да

прати медведа већ годину дана и да може погодити у свако време где се налази. Оставио је поруку Мекфадену да обрати пажњу на дим којим ће он давати знак где се налази.

Из логора Бен је пошао у сусрет медведу и тачно тамо где је предвидео наишао на њега. Био је опрезан и није се приближавао медведу јер још су му биле у сећању успомене од пре десетак година када се изненада срео са једним медведом. Мада је успео да опали из обе цеви медвед је још имао снаге да му ишчепа пушку и изломи у парампарчад. Том приликом је завадио и Бена и сломио му три ребра. Ловац се једва извукао. То је био највећи медвед кога је видео изузев овога кога је пратио и који му је изгледао још већи.

Поново је пратио медведа на његовом путу ка зимовнику мада је готово био сигуран да ће медвед преспавати у истој пећини. Те зиме ловци су стигли до Аљаске и тиме је лов био званично завршен за све али не и за Бена. И даље је извештавао где се медвед налази а сам се трудио да га штити да га случајно не би ко други убио.

Тако је прошла и 1923. и 1924. година а милионер се више појављивао. Људи су говорили Бену да се окане посла и да убије медведа сам. Али он није хтео ни да чује. У пролеће 1925. поново је послао поруку Мекфадену да дође али овај се није појављивао. Тек у јесен те године Бен је престао да прати медведа, али није хтео да га убије јер је сматрао да је он био намењен другом.

НЕВИДЉИВЕ ЗАВЕСЕ

На вратима и прозорима великог броја станова у Јапану постављене су мале невидљиве завесе ултразвучне „броне“ које испуштају ултразвучне таласе. У трошак струје је мали а корист велика нарочито лети кад су прозори већином отворени, јер ове завесе спречавају продирање прашине у станове.

Ауто са батеријама

У Енглеској ће се ускоро појавити нови аутомобили који ће се кретати помоћу батерија, а произвођаче се серијски. Наменени су првенствено великим градовима да би се умањила загађеност ваздуха.

УГАЉ — ХРАНА ГЛИСТЕ

Прича се да је Енглец Френк Линман открио једну врсту кишне глисте која једе и угљену праšину. Кад би се загађено тле изнад рудника „оплодило“ овим животињцама, које се множе на милионе, оне би га за неколико година очистиле и претвориле у добру зиратну земљу.

СТАКАО БОЈЕ СЕ САМО БОЈИ

У Америци се израђује фотохромично прозорско стакло. Изложено вештачкој светлости оно се обоји зелено, а при дневној светлости оно је провидно. Стакло ове врсте имаће вишеструку примену.

Нова тканина

У Америци се израђује тканина која пропушта ваздух, али не и воду. Веома је лака. Капут, панталоне, и капа теже свега 700 грама.

ИНСЕКТИ — ПОМОЋНИЦИ

Научници лабораторије биолошког института Лентонске академије наука у Риги створили су нову врсту инсеката — трихограма за борбу противу

ларви житног кишка. Ови нови инсекти развијају се у јајима кишка и уништавају га. Опити вршени на овом начину показали су да је уништено 65% кишка.

НОВАЦ У ЗРНУ

Минулих векова у Мексику је била у „оптицају“ монета нарочите врсте. То су зрна какаоа, данас у свету позната основна сировина за чоколаду. Зрна какаоа била су пре 600 го-

дина редовно средство плаћања. Када су Шпанци освојили данашњи Мексико, Ацтеци су дошљацима, жељним злата, понудили као највећи поклон — зрна какаоа.

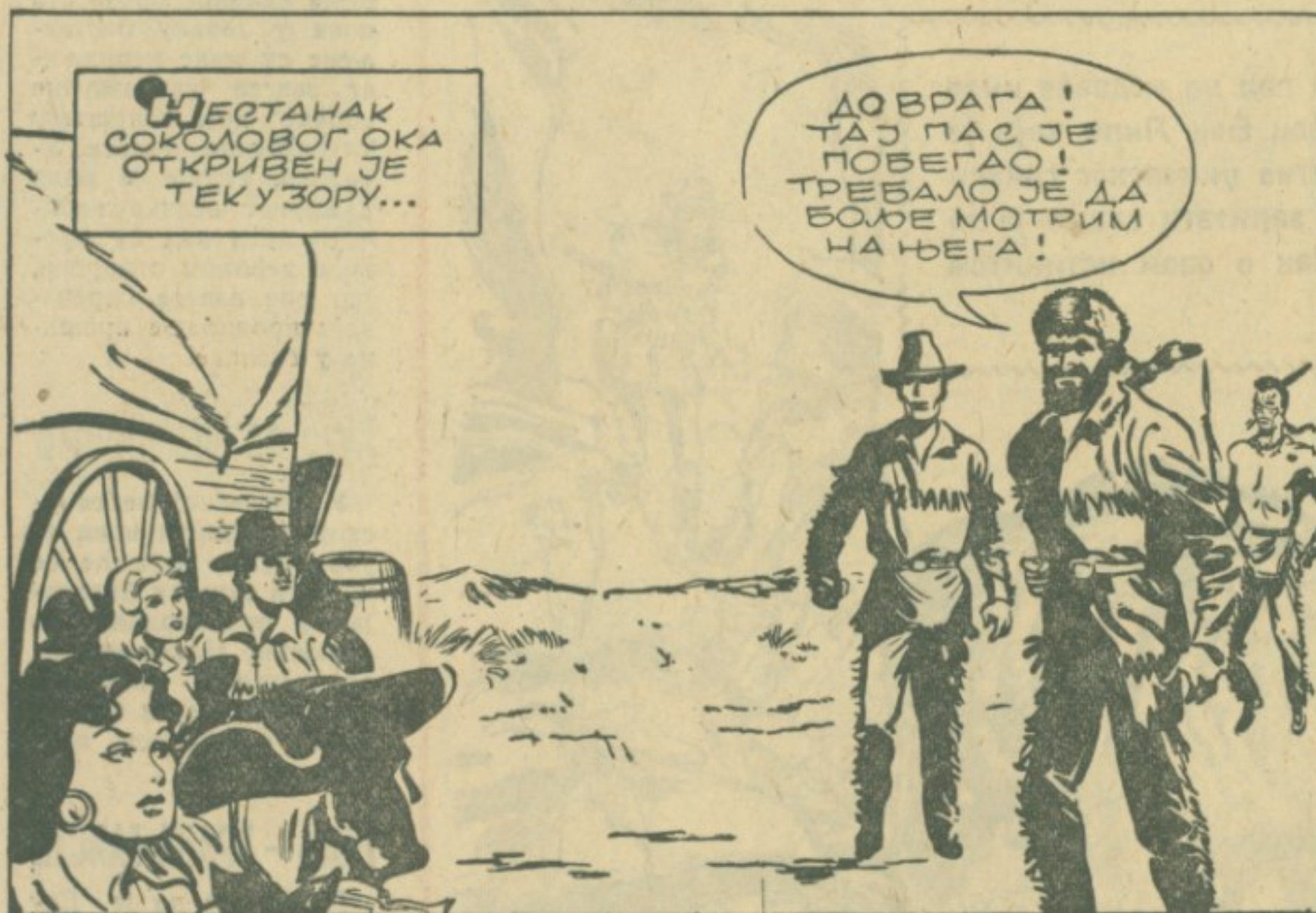
СЕНИЦА:

и наше је стамбено питање веома тешко

СЕНИЦАМА није лако да нађу стан. Оне се гнезде у дуплама дрвећа а таквог дрвећа је све мање. Старо воће се уклања, а труло дрвеће у шумама обара. Зато изгледа ова сеница на слици грди мужа.

Као да му каже: „Јесам ли ти говорила: прво стан, а онда брак...“ Љубитељи птица помажу им на тај начин што о дрвеће вештачка гнезда: сандучиће од дасака.

ПРЕРИЈА ПО РОМАНУ Ф. КУПЕРА

СВАКЕ године Адели пингвини са Антарктика напуштају своја гнезда и путују стотинама километара преко воде и леда да би нашли храну на копну. Међутим, без обзира на то далеко путовање, кад дође време парења они се увек враћају на исто место а врло често и у исто гнездо. Познато је да и друге птице имају много смисла за навигацију али та необична способност код пингвина превазилази све друге. Ради изучавања ове појаве два научника са Џонс Хопкинсовог универзитета из Америке провела су на Антарктику двадесет и седам месеци и дошла до врло интересанних открића.

Изгледа да пингвини користе Сунчев положај за своју

КАКО СЕ ПИНГВИНИ ОРИЈЕНТИШУ

оријентацију али истраживаче је збуњивао курс који су следили. Уз помоћ америчке морнарице и чланова совјетске антарктичке експедиције научници су ухватили већи број пингвина и авионима их пренели на разна места где су их пустили. Онда су пратили лет пингвина до повратка у њихове базе. Том приликом они су констатовали да се пингвини не крећу право ка својим базама као што то чине, на пример, голубови већ следе правац север-североисток.

Код животиња које се упорно држе само једног правца тај правац је познат као

„глупи правац“. Међутим, изгледа да то није случај код пингвина јер тај правац их води тачно где они желе да стигну. Научници су следили једну групу од двадесет пингвина-малишана, старих свега седам недеља. Мада су ти пингвини били однећени авионима на око 400 километара од гнезда у којима су се излегли они су — четрнаест њих — се вратили у своју базу после свега три недеље док су остали стигли нешто касније.

Тај чудан нагон да иду на север, без обзира где се налазили, доводи научнике у забуну. Поставаља се питање како онда нађу свој пут на југ ка-

да дође време парења. Истраживачи верују да се захваљујући пунџу стомаку њихова моћ оријентације окреће у супротном правцу. Није искључено да имају у телу и неки допуски оријентациони систем који је до сада остао непознат научницима. Истраживачи су понели са собом десетак пингвина у Њујорк где ће наставити своја истраживања обезбеђујући пингвинима приближну температуру као на Антарктику и лед у специјално уређеним базенима. Дали ће научницима поћи за руком да открију тај чудан систем оријентације остаје велика тајна.

ОСВАЈАЊЕ ЗЕМЉИНИХ ДУБИНА...

63 дана 130 метара под земљом

Мишел Сифр, двадесет шестогодишњи спелеолог провео је 63 дана на снежнику 130 метара под земљом при температури смрзавања и апсолутној влажности. Он је доказао да је људски организам много отпорнији него што се мислило.

МИШЕЛ Сифр, млади француски спелеолог настоји да спелеологији, науци која се бави проучавањем пећина, јама и понора и свих других врста подземних шупљина у крашном терену, да нови смисао: она се више не бави само истраживањем земљиног подземља већ и испитивањем могућности живота људског организма под земљом и његове прилагодљивости тим специфичним условима.

Сифр је 1960. године поставио хипотезу о начину образовања тла у тропским крајевима. Да би се она проверила било је потребно испитати чувене цеојске пећине. Јавном акцијом скупљен је потребан новац и Сифр се тако обрео на далеком азијском острву. Са водичем и десет носача два месеца испитивао је најнеприступачније прашумске пећине. Пијавице су им се хватале за ноге а од змија отровница страдао је сваког дана понеко из мале експедиције. У тропским пећинама вребала су их и многа вирусна обољења.

Сифр је био упоран, спровео је своја истраживања до краја и проверио постављене хипотезе. По повратку у Француску одато му је призн

тем електрода, термометара и других инструмената. Мрежа каблова преносила је регистроване податке на површину.

Медицински закључци о овом експерименту који су недавно објављени показују да је људски организам много отпорнији него што се раније мислило. Подземни „космонаути“ који су били потпуно одсечени од природног ритма дана и ноћи и без часовника провели су у необичним условима 63 дана а да су све време живели по ритму од 24 часа у току којих су увек под једнако дуго спавали и били будни.

»ПОДВОДНИ ХРЧАК«

Доктор Валтер Роб приказао је у лабораторији једној групи научника свог „подводног хрчка“. Здрав и чист, нормално дишући, седео је он у води, радознало посматрао рибе које су пливале наоколо и задовољно грицкао храну. По времену би се скупљао да мало продума.

Решење загонетке: хрчак се у ствари налазио у једва видљивом „ковчегу“ од силиконске гуме дебљине 0,025 милиметара. Танани видови вештачке материје способни су, да као рибе шикрге, пропуштају кисеоник из воде, а угљендиоксид који хрчак избацује истисну натраг у воду.

Проналазак овог гњурачког звона доказује да би и човек могао у њему да се под водом задржи неограничено дуго време. Треба само пронаћи пут и начин за његово снабдевање храном и обезбеђење неопходних хигијенских услова. Судећи по ономе што је већ постигнуто у томе погледу са васионским бродовима и овај практични проблем моћи ће да буде решен. Тиме би се умногоме повећале могућности за подводна истраживања.

САМО ЗА ПЕШАКЕ...

Ивоар је село у Горњој Савоји, које туристи радо посећују, али оно је и прво туристичко место у Француској које је „затворило врата“ аутомобилима. На оба улаза у село постављена је табла са упозорењем странцима и домаћим да је у Ивоару дозвољено кретање једино пешице. Ипак, посета туриста није се умањила, јер после дуге вожње здраво је и пријатно „протегли ти“ ноге.

нање и одмах му је поверено организовање спелеолошке експедиције у кречњачком масиву Маргарис, око 60 километара од Нице. Он је са својом екипом испитао лавиринт подземних галерија и доспео до дубине од 1.100 метара под земљом. Те исте године он је открио пећину Скарасон са снежником 130 метара под земљом у којој влада температура смрзавања и влажност од 100 одсто. Услед тога хладноћа изгледа много већа и спелеолози су једва издржали неколико минута у њој.

Управо ту Сифру је пала на ум невероватна идеја. Да би испитао отпорност и издржљивост људског организма он се са три друга, 2.000 килограма намирница и опреме, спустио под земљу у намери да без часовника и потпуно изолован од света, у специфичним условима, проведе два месеца. Чланови екипе били су затворени у једном шатору са пољским креветима и храном. Шатор је споља заључан Сваког дана вршили су они научна испитивања својих организама пу-

»СКУПО ЋЕ ПЛАТИТИ«

После погоније једног путника у судару између путничког и теретног воза, близу Ливерпула, 31. августа 1830. године, лист „Единбуршка ревија“ је писао: „Лудило због којег се 100 особа пенује у 10 вагона да би путовали 25 километара на час прелази свако разумевање, али ово лудило ће се скупо платити“.

ЧУДО ТЕХНИКЕ

„Ежен“ се понаша као права беба: спава, пије на цуцу, плаче, очима прати предмете у покрету и уме чак да исплази језик. Ова беба последњи је изум технике а појављивање се на филмском платну као сценарио предвиђа улогу бебе.

Теледиригована лутка „Ежен“ конструисана је по замисли Жерара Когана, познатог стручњака за „специјалне кинематографске ефекте“ и стаје осам милиона франка. Због тога њен „тата“ и бли на њом — сваке вечери односи је у једну велику париску банку где беба преноћи у миру и сигурности.

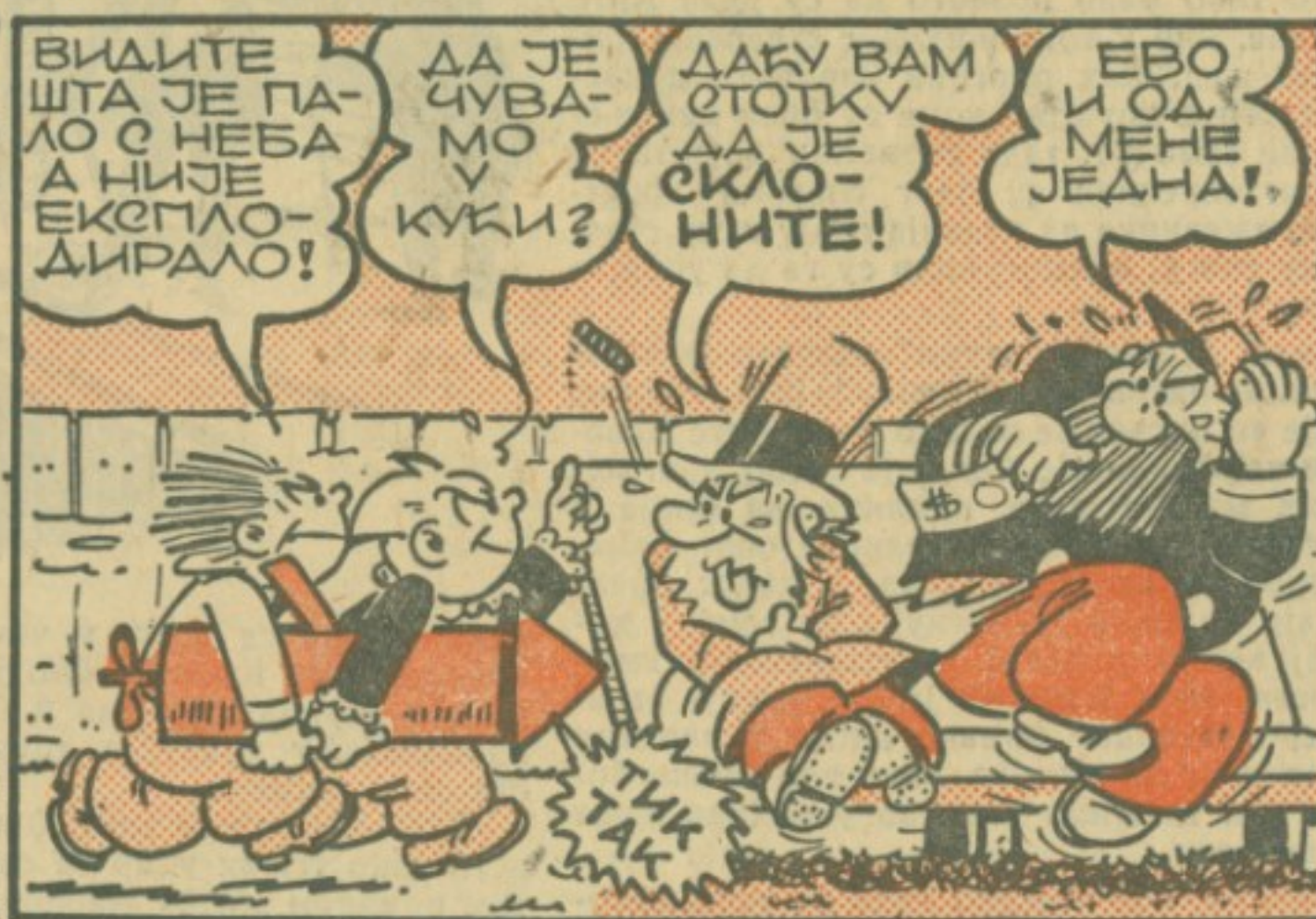
ИДЕАЛАН ЗАМАК

У бриселском листу „Л'срар“, 2. септембра 1904. године појавио се следећи оглас: „Замак за изнајмљивање налази се на једном од најромантичнијих и најопаснијих британских обала. Честа давања. Многобројни лешеве“.

НЕМА ЗИМЕ ЗА КОЊЕ

УВОЂЕЊЕМ савремене механизације у пољопривреду у циљу што интензивније и јевтиније производње у многим аграрно напредним земљама из дана у дан број коња се смањује. Да ли је опстанак коња доведен у питање и хоће ли једног дана коњ служити само за спорт? Многи пољопривредни стручњаци и љубитељи коња са зезњом чекају одговор на многа питања у вези са тим.

У свету има око 75 милиона грла коња. У нашој земљи има их преко један милион, иако се број коња од пре рата смањило за 150 хиљада. У СССР има данас нешто преко 6 милиона радних коња. И овде се број коња због увођења савремене механизације у пољопривредним газдинствима смањило. Поред тога има још око 5 милиона коња за спорт.

шкова за коњске стаје, доста скупу исхрану и одгајивање. Као добар хиполог она је за одгајивање узела енглески сој арапског коња, па је у циљу побољшања расе увезла пољског пастува, добивши на тај начин одличног коња за брзи транспорт и пољопривредне радове где се тражи брзина, као и одличног, издржљивог и интелигентног коња за спорт. Лист истиче да је ова фарма врло рентабилна и већ низ година финансијски позитивна.

Судећи по овим примерима љубитељи коња, одгајивачи и пријатељи коњичког спорта не би требало да буду забринути.

РАКУНИ ПЕРУ СВОЈУ ХРАНУ

Ракуни неће да једу храну, ако је добро не оперу. Неки су тако велики чистуници да не носе храну и по неколико километара док не дођу до воде да је оперу.

ОКОВАНИ КЊИЖЕВНИК

„МАЛИ Јарчић-згубидановић“ имао је вредно само оно најраније детињство, оних неколико година које је провео у свом родном селу, у живописном пределу Хрватског Загорја, тамо изнад реке Сутле. Кад је као Анте Ковачић отишао у загребачку гимназију, постао је „ћак сиромас“, један од многобројних бедника који су се школовали милошћу црквених људи и загребачке „госпоштине“. Бистро али убого селачко дете требало је да постане свештеник, али „згубидановић“ такав позив није одговарао. Хтео је да буде слободан човек, а то постаје у оно време у Хрватској — значило је бити спреман на патње, најтежа лична самоодрицања и жртве.

Већ као ћак петог разреда гимназије Анте Ковачић проучио се међу својим вршњацима као песник. „Било је то моје проклетство — рекао је он једном — јер бити хрватски песник, и говорити у име свог народа, и говорити о њему, о том мом јадном народу — и као књижевник борити се за његово право, зар има за човека мучније судбине у овој нашој Хрватској!“

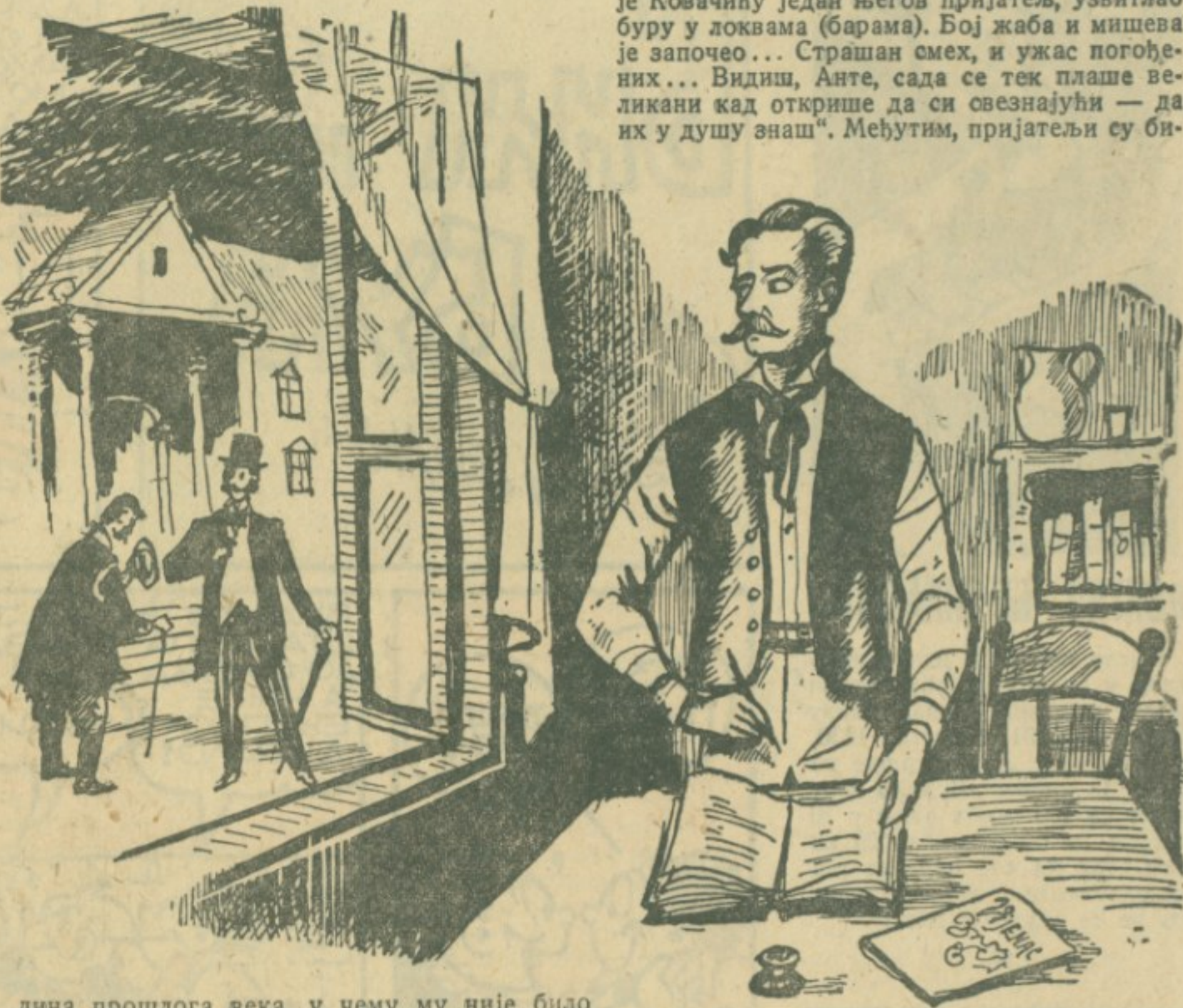
Анте Ковачић један је од најзначајнијих представника критичког реализма у хрватској књижевности. Песник, приповедач, романописац и сатиричар, врло активан политички и јавни радник током осамдесетих година прошлог века он је био један од најплоднијих и најзначајнијих хрватских књижевника. Поживео је свега 35 година (1854. до 1889.), врло кратак век за оно што је створио, и још краћи за оно што је намеравао да створи.

Анте Ковачић нашој данашњој читалачкој публици углавном је познат по свом роману „У регистратури“ (1888), а мање по својим осталим књижевним делима. Данас је исто тако мало познато да су дела Анте Ковачића, још у току њиховог стварања, била мета жестоких прогона нарочито црквених власти и друштва коме су била намењена. И не само то: тада свемоћни друштвени чинодници спречили су овог снажног хрватског књижевника да развија своју пуну стваралачку снагу; онемогућили су га да уопште ствара.

Роман „У регистратури“ излазио је у загребачком часопису „Вијенцу“ 1888. године. Било је то последње велико дело Анте Ковачића и најзначајније. Он га је писао, због несрећних материјалних прилика, из броја у број часописа. Извесне странице овог романа, нарочито из првог дела, и данас представљају највиша достигнућа не само у хрватској већ и у целој југословенској књижевности. Анте Ковачић је најсјајније странице свог великог романа писао у пламену стваралачког надахнућа, иако већ тешко болестан. Он се њима уздигао у врхове наше књижевности.

Међутим, као ниједно дело до тада, католичка штампа, која је у то време имала врло снажан утицај на хрватски културни живот, напала је жестоко и претрпела овај Ковачићев роман, називајући га: „неваљаним и погубним штивом“ — које може да угрози приватни и јавни морал хрватског народа. Ти напади требало је да униште књижевника Анте Ковачића, да га онемогуће у јавном животу и да га „обрате на прави пут хришћанског списатеља“, а њему је преостала још само година живота и то патничкога. Од часописа „Вијенца“ тражило се да одмах прекине с објављивањем Ковачићевог романа, уз претњу да ће га иначе напустити највећи део претплатника и читалаца. Тако је Ковачић морао на брзину да заврши своје највеће и најбоље књижевно дело и да га, због претње, сведе при крају на нешто што далеко заостаје за његовом великом и снажним замисли.

То је био последњи удар нанет овом сјајном и истинском приказивачу хрватских прилика, карактера и нарави осамдесетих го-

мо погођени“. — „Тако је твој роман, писао је Ковачићу један његов пријатељ, узвратио буру у локвама (барам). Бој жаба и мишева је започео... Страшан смех, и ужас погођених... Видиш, Анте, сада се тек плаше великани кад открише да си свезнајући — да их у душу знаш“. Међутим, пријатељи су би-

дина прошлог века, у чему му није било премца. Анте Ковачић био је слободан и независан према моћним и без предрасуда у приказивању хрватске друштвене стварности свог времена.

Две године пре тога Ковачић је доживео исто тако тежак удар са својим тек започетим романом „Међу жабарима“ који је излазио у часопису „Балкан“. Књижевне замисли и планови Анте Ковачића нису могли да се одједном остваре. Његов тежак и напоран живот није му омогућио да заврши своје романе пре него што би их дао у штампу. Он их је, као што је то био случај и у многих наших књижевника, писао од броја до броја, често са искупиш великим напрезањем да би испунио своју обавезу према издавачу и ослободи се злехуде новчане акониције коју је примио на рачун свог будућег књижевног дела.

По фрагментима, наставцима, о тим „жабарима“ (малограђанима) — који представљају само увод и прве странице једног снажног и јединственог сатиричног романа — може да се оцени изузетна снага и моћ за пажања Анте Ковачића у сјајном уочавању и шибању малограђанске средине. Роман „Међу жабарима“ већ својим почетком представљао је сензацију у тадашњим хрватским приликама. Исувише је оштро повредио малограђанске кругове који су се осетили „бол-

ли малобројни и немоћни, а непријатељи у стадоше „као војска“ и окомише се на писца.

Уредништву „Балкана“ у коме је почео да излази овај у замисли, можда, један од наших најбољих сатиричних романа, обратило се, у име истине и правде а против ужасне погрде, неколико стотина читалаца сматрајући да се оно што у том роману говори књижевник Анте Ковачић односи лично на њих, на њихов град, на прилике и односе у њиховом дому. И тада је Анте Ковачић доживео јединствен случај у хрватској књижевности — да буде готово прокажен што се усудио да исмеје прилике у којима живи малограђанско, запарљено, жабарско друштво, у Хрватској. Он је мислио, а сигурно би то и учинио, да од својих „жабара“ направи „по волумену најопсежнији роман, што их је наша књижа до данас написала“.

Међутим, услед огорчених protesta излажење романа „Међу жабарима“ морало је бити обустављено у „Балкану“. За нас је данас сачуван само у оним првим главама, које су у том листу објављене.

Најзначајнији и најдаровитији критичар и сатиричар хрватске друштвене средине осамдесетих година прошлог века — књижевник Анте Ковачић, слободан и смео био је пресечен у остваривању својих уметнички највећих замисли.

Тако прогањан и спутаан, а пун стваралачке снаге, коју није могао слободно и отворено, широко и сликовито да изрази у својим делима, он је умро млад, оставивши иза себе, и поред свих тих невоља, најлепше и најснажније странице које су икада написане у хрватској књижевности.

У ЗАГРЉАЈУ ОКТОПОДА

Захваљујући присебности неког старог рибара један десетогодишњи дечак из Булањеве, италијанског градића на јадранској обали, није доживео страховиту судбину: да га циноски октопод одвуче у дубину мора. Двадесетак килограма тешко морско чудовиште већ је било дограбило својим пипцима дечака који је стајао на једној стети. Стари рибар је морао да уложи и последњи атом снаге да би приморао октопода да пусти своју жртву.

АЈФЕЛОВА КУЛА ЗА ДЕЦУ

У једном делу Булеварске шуме у Паризу постоји камп за децу туриста странаца и оних који стижу из унутрашњости Француске. Док родитељи разгледају град и његове знаменитости, деца се у зеленилу под надзором васпитача играју и забављају израдом разних предмета од пластелина и другог материјала.

У оквиру кампа подигнута је за њих и „Ајфелова кула“, потпуно иста као она права, висока 10 метара а тешка свега 214 килограма. Њен костур сачињен је од 5350 комада спојених помоћу 28.700 завртања, „Малу сестру“ Ајфелове куле у присуству великог броја вршњака, отворила је седамогодишња Надина, која је потамак Густава Ајфела.

ПОТПУНО ИСКОРИШЋЕНО

У Француској намеравају да руднике угља у Лорени и централном масиву чија се редовна експлоатација више не исплаћује искрпу до краја. Сагоревањем остатака угља у окнима добио би се плин који би фабрике могле користити дужи низ година.

ВЕЛИКО ПРАЊЕ

Новчанице које се могу прати? Смешна помисао, зар не? Па ипак, у Сједињеним Америчким Државама већ је учињен покушај да се израде банкноте од најлона које се могу прати. Друго корисно својство: новчанице се неупоредиво мање цепају од папирних.

АЛИ БАБА И ЧЕТРЕДЕСЕТ РАЗБОЈНИКА

ДА РЕЧИ. СЕЗАМЕ, ОТВОРИ СЕ "ВЕЛИКИ КАМЕНИ БЛОК БЕШУМНО СЕ ПОКРЕНУО И РАЗБОЈНИК ЈЕ, ВОДЕЋИ КОЊА ЗА УЗДУ, УШАО У ПЕЋИНУ... АЛИ ЈЕ ПРИТРИАО...

АЛАХО-ВЕ МИ БРАДЕ!

АЛИ ЈЕ САМО ЗАВИРИО У ПЕЊИНУ И БРЗО СЕ ПОВУКАО. СТЕНА СЕ ПОНОВО СПУСТИЛА...

СИГУРНО СУ РАЗБОЈНИЦИ ИЗНУТРА ОТВОРИЛИ ПЕЊИНУ КАД СУ ЧУЛИ ЛОЗИНКУ. КАКО ЛИ СЕ ПЕЊИНА ОТВАРА КАД НИКОГ НЕМА У ЊОЈ!

АЛИ ЈЕ ЗНАО ДА МОРА ДА БУДЕ ШТО ДАЈЕ ОД ПЕЊИНЕ КАДА ЈЕ ЧЕТРЕДЕСЕТ РАЗБОЈНИКА БУДУ НАПУШТАЛИ. НАСТАВИО ЈЕ ПУТ И ПОСЛЕ ЧИТАВОГ ДАНА ПЕШАЧЕЊА СТИГАО ЈЕ ДО СВОЈЕ КОЛИБЕ. СУТРАДАН, ДОК ЈЕ РАЗМИШЉАО О ИЗГУБЉЕНОЈ РОБИ, НАИШЛА ЈЕ РОБИЊА АЈША...

СЕЛАМ, АЛЕЗКУМ, ПРИЗАТЕЉУ АЛИ! ЈЕСИ ЛИ РАСПРОДАО РОБУ ПО СЕЛИМА?

ДА! АЛИ, НА ПОВРАТКУ СУ МЕ ПРЕСРЕЛИ РАЗБОЈНИЦИ И СВЕ МИ ОТЕЛИ! НЕМАМ ВИШЕ НИ КОЛА НИ ВОЛОВА! ПОКУШАВАМ ДА СМИСЛИМ ШТА САД ДА РАДИМ!

Б. ЛОБАЧЕВ

ТАЈАНСТВЕНА ПЕЋИНА

ПИТАЊА:

7. Шта означавају први цртежи на зиду пећине?
8. А шта цртеж испод њих?

СИТНЕ ВЕСТИ

Унутар сваке ћелије у једној главици лука притисак износи више од 24 атмосфере. При таквом притиску одлетели би у ваздух многи парни котлови.

Француска академија наука радила је на састављању „Граматике француског језика“ 297 година. Када је најзад 1932. године књига била објављена у њој је пронађено — 50 грешака.

ПРИЧЕ СА ЦРНО-БЕЛИХ ПОЉА

Са сваког шаховског такмичења поред резултата путују у свет и приче о животу мајстора између шаховских партија. Широки круг љубитеља шаха увек више интересују такви детаљи него сувопарно излагање стратегије и тактике у партијама мајстора. Ако се за време игре деси нешто интересантно, онда се о томе нише или се пак то памти. Такви догађаји су увек актуелни, па се у шаховском друштву често могу чути многе приче, као...

НЕОБИЧНА ПРЕДАЈА

Једна од партија које сачињавају ризницу шаховске уметности одиграна је у Хестингсу 1895. године. То је био сусрет Штајниц—Барделебен који се без много узбуђења развијао до 17 похода. Барделебеново спокојство нарушио је Штајниц фином жртвом пешака која је била прихваћена. Пет похода доцније жртвован је и топ, па се црни краљ нашао у матној мрежи. Док је Штајниц рачунао како да изведе матну комбинацију, приметио је да је његов партнер нестao. Испоставило се да је Барделебен на тај начин предао партију јер је после серије шахова добио мат у 10 похода.

РЕМИ МЕЧ

Мајстори који лако склапају реми стално су изложени критички стручног и нестручног дела шаховске јавности.

Често се истиче борбеност старијих шаховских генерација. Али, реми партија је било и раније. За то се узима помало невероватан пример из меча који је игран 1893. године између Шлехтера и Марка. Свих десет партија је завршено нерешено!

ЧИГОРИН — ДОМАЋИН ТУРНИРА

Заслужни шаховски радник Русије Михаил Иванович Чигорин победио је у заједници са Александром Митрофановичем Левином на првенству Петербурга које се играло почетком 1900. године са 14,5 поена од могућих 18. У недостатку простора зборно место за шахисте је био Чигоринов стан. Ту су они одиграли цео турнир који је у шаховским аналима познат не само по резултату, већ и по месту где су се скоро месец дана сусретале шаховске војске.

ДЕМОНСТРАТОРИ И МАЈСТОРИ

На једном турниру пре десетак година у Београду демонстратори су плаћани по учинку: 50 динара за сваки час рада. Како је њихов приход зависио од игре мајстора чије су партије преносили, то су нагло порасле симпатии према онима који су најдуже играли. Прича се да је борбеност интернационалног мајстора Борислава Ми-

лића била нарочито на цени, па је било највише интересаната за демонстрирање његових партија.

НЕУСПЕХ ПОЛИГЛОТЕ

На Шаховској олимпијади 1935. године у Варшави екипа Југославије била је смештена у хотелу „Сејмовија“. Велемајстор Бора Костић, зналац много језика, успешно је користио своје способности полиглоте. Једном приликом, када је на свим могућим језицима — сем пољског — упитао портира где се налази туш, добио је неодређен одговор. Неочекивано помоћ је дошла од дебитанта мајстора Петра Трифуновића. Он је Костићу питање „пре-вео“ имитирајући пад и шуштање воде!

ШАХОВСКИ МОЗАИК

Прва шаховска рубрика. — Почетком 19. века, као резултат појачаног интересовања за шах, појављују се у новинама шаховске рубрике. Забележено је да је у енглеским новинама „Ливерпул меркјури“ 1813. године штампана прва рубрика посвећена шаху.

Драгоцене победе. — На великом међународном АВРО турниру у Холандији 1938. године амерички велемајстор Рјубен Фајн забележио је у првом кругу за недељу дана три победе у сусретима са три првака света. Пред њим су положили „оружје“ владајући шампион Алехин, екшампион Еве и будући играч број 1 — Ботвиник. Турнир је завршен заједничком победом Фајна и Кереса.

Рођендански поклони. — Десето коло 25. првенства Совјетског Савеза у шаху играло се у Риги 30. јануара 1958. године. Пре почетка кола неочекивано је саопштено да је тога дана 21. рођендан Бориса Спаском, па му је

предао букет цвећа првакиња Риге, ученица Илга Дзени-те. Онда је на сцену ступио судија турнира Виноградов, који је у име учесника срдечно честитао рођендан кандидату за првака света. У таквој ситуацији Спаском није било нимало пријатно да игра са Броинштајном, поготову што је имао црне фигуре. Ипак, успео је да забележи победу над великим противником само у 21. походу, а рођендански дар у виду освојеног поена уписан је у турнирску табелу.

„ПАТКА ПАРОБРОД“

Као неуспела творевина природе може се сматрати „патка пароброд“. Ова врста водених птица живи на Фалкландским острвима и у Магелановом заливу. Оне су у стању да лете једино док су сасвим младе, а кад одрасту — тада су дугачке 70 см а тешке и до 7 килограма — крила су им сувише слаба да би толики терет могле да подигну у ваздух. У тренутку опасности оне чине неспретне узалудне покрете да узлете. Спас налазе пливањем допата-стим крилима одбацујући воду као пароброд са точковима. Отуда и потиче њихово име.

ПРСТЕН—МАГНЕТОФОН

Јапански стручњаци из Токија конструисали су најмањи магнетофон на свету. Направљен у облику прстена овај магнетофон уместо уобичајене траке има челичне жице милиметарске дебљине.

НАЈБРЖИ НА СВЕТУ

НАЈБРЖА животиња на свету је несумњиво гепард или како га још зову ловни леопард. Код њега је све прилагођено брзини: дуге ноге, мала глава, витко тело. Иако спада у род мачака, он има извесне особине пса. Он, на пример, не може да увуче канце. Гепард је животиња отворених степа и до плена долази захваљујући само својој брзини. Он је бржи од коња и нема антилопе или газеле које може да му побегне. За разлику од других из породице мачака гепард се може дресирати за лов. Њиме су некада ловили монголски ханови, турски султани и индијске раце и махараџе. Иначе, гепард или „чита“, како га зову у Индији, лако се припитоми, али у зоолошким вртovima је врло редак јер му је за живот потребно велико пространство слободних степа.

WALT DISNEY

МЕРИ ПОПИНС

Аутоматско паркирање

У Лондону постоји потпуно аутоматски паркинг-плац који се налази код станице подземне железнице у Финчлију. Једна рампа на улазу у паркинг аутоматски се подиже чим кола стигну до улаза, а кад кола потпуно уђу у паркинг-простор рампа се опет аутоматски затвори. Да би кола изашла из паркинг простора, возач мора да убаци одређену суму новца у аутомат на излазној рампи.

Једна факирска тајна

Син једног бившег факира из Бомбаја 13-годишњи Мариндра Рабар добио је на крају школске године веома лоше сведочанство. Увређен што га је отац због тога строго укорио одлучио је да му се освети.

Познато је да су факири у стању да дуго посте и да недељама уопште не узимају храну. То постижу жвакањем лишћа биљке „каликанди“ која умртвљује осећај глади. Мариндра је једном то случајно дознао од оца и сад је лут на њега од ове тајне. Овај његов поступак назвао је велику устемениреност међу индијским факирима.

Фабрички димњак од пластмаса

У Чехословачкој је постављен први у свету фабрички димњак израђен од пластичне масе. Димњак је висок 15 метара, пет пута је јефтинији од класичног а знатно је дуговечији.

Скакаоница за децу

Ова скакаоница за децу израђена је у Енглеској. Она је и еластична и трајна тако да ће моћи да пружа деци забаву дужи низ година. Скакаоница има рам од челичне цеви који је обојен. Ослонак за руке може се демонтирати према потреби. У раму је зачепљена јака цирада и дете кад се отисне почиње да одскаче од ње.

Необично село

Ваљда нигде на свету не постоји село као што је оно на Криту са именом Псикре. У пролеће, лето и јесен може се у њему добро живети; онда су његова 64 становника безбедна и имају доста хране. Доласком зиме слика се мења: становници су приморани да напусте своје домове и понесу са собом немогуће покушавати. Село Псикре остаје пусто пуна три месеца. За то време догађа се нешто необично: на село се заглашујућом буком изливају огромне водене масе које над њим образују велико језеро. После три месеца вода се повуче, куће се појаве и људи врате на своја огњишта да би их после девет месеци поново напустили.

Ево објашњења за овај природни феномен: село Псикре окружено је планинским лавцем. Девет месеци у години вода из околиних река и потока отиче кроз планински теснац Катаватрон (ластични пролаз). Овај отвор значи затвара дебело слој леда, вода не може да отиче својим уобичајеним путем и излива се на село. На ову природну појаву становници Псикра одавно су се навикли и без роптања подносе природну селидбу.

ЈАНРИХ ЛУДВИГ

СИТНИНУ, ГОСПОДИНЕ ДИРЕКТОРЕ

ПОСЕТИЛАЦ је најзад стојао пред директором „Питсбуршке фабрике крава“. Није било лако доћи до газде. Пет секретарица хтело је да зна циљ посете.

— Шта желите — питао је директор Паркер покушавајући да повуче дим из већ угашене цигарете.

Посетилац отвори акташну, из ње лагано извуче пиштољ и учтиво рече:

— Дајте ми мало ситнина, директоре и не правите галаму, иначе ћете за час личити на сито за песак, фини писак. При томе је држао пиштољ савим близу директоровог носа тако да је овај заборавао и да дише. Од страха директор се није ни померио.

— Пожурите, намазао сам ороз уљем за салату и не даје вам неку велику гаранцију.

Но, пре него што је директор извадио новац, зачуо се необичан шум у соби. Дневне светлости је нестало, уместо ње светлела је електрична лампа.

— Шта се то збило? —

питао је дошљак тобоже нервозно.

— О, одговори директор Паркер пакосно, мала мера сигурности. Ногом сам притиснуо дугме и на обоја врата и оба прозора навукле су се челичне плоче тако да смо сада обојица заробљеници. Седимо у челичном кавезу.

Посетилац начини очажно лице и рече:

— Нека је тако, али ја зато имам пиштољ.

— То је истина — одговори Паркер — али је ситуација сад ипак нешто мало другачија. Ви сте мој заробљеник. Можете изићи тек кад ја дам сигнал. Моја приватна секретарица зна, ако јој за пет минута не дам никакав налог, она ће позвати полицију.

— Лепо — рече посетилац — али од какве вајде би вам била полиција ако вас ја убијем, тада вам ни један полицајац више не може помоћи.

— Па... то је пословни ризик. Није никаква реткост да човек данас погине. Невероватно је ипак да бисте пуцали кад бисте

на тако глупу замисао? — хтео је да зна дошљак. — Ово ми се још није догодило — хтео сам ваш новац, а упао сам у клопку. Ко ли је измислио о-

после тога били обешени. Човече — настави — Паркер — дао сам да ми се угради овај уређај да бих био сигуран од гангстера. Наравно — није безбедно бити затворен с једним насилником као што сте ви. Ипак задовољство које имам гледајући ваше издад свега преплашено лице не може се платити. — Како сте само дошли

вај проклети мајмунски кавез?

— Ове генијалне мишловке гради фирма Браун и Колт, драги мој.

А колико стаје један овакав кавез? — распитивао се посетилац.

— На жалост, веома много. 75.000 долара, али данас је показао да вреди, исплатио се. Јер у мом сефу лежи 200.000 долара.

— Таако — на то ће посетилац — толико новца имате овде. Е, онда овамо 75.000 долара, остало ми сад није потребно.

— Врло радо — задовољно промрља Паркер — ево вам одмах 100.000 долара. Нећете им се, савим сигурно, дуго радувати, кроз два минута моја секретарица ће позвати полицију. Уосталом, наш разговор се преко микрофона чује у предворју и тамо снима на магнетофонску траку, а оно што се овде догађа једна скриена камера преноси на телевизијски екран испред којег седи мој приватни детектив.

Кад је ставио новац у ташну посетилац упита: — Да ли је уређај добар? Функционише ли савим како треба?

— На то се можете заклети — рече Паркер. — Фирма Браун и комп. дала је првокласан рад. Ниједну грешку нисам досад открио — веома, веома сам задовољан.

— То ме искрено радује — узвикну посетилац и баца пиштољ на сто испред

пред директора. Кад овај хтеде да га брзо шчепа, посетилац му објасни: Не мојте ни покушавати њиме да пучате, он је од лепо обојеног лима. А сад вас молим притисните оно дугме испод мале фиоке да већ једном изиђемо — ваздух је овде веома рђав.

Забезекнут, Паркер упи та:

— Шта то сад има да значи за име света?

— Ништа нарочито. Ја сам благајник фирме Браун и комп. Требао је да већ једном наплатим 75.000 долара које нам дугујете за овај уређај. Одговорили сте да нам платите изговарајући се да он не ваља. А да беспрекорно ради сами сте ми малочас показали. Најлепше вам захваљујем, господине директоре. А сад ме пустите да изиђем, ваздух постаје све неподношљивији... Уосталом за оних 25.000 долара које сте ми дали могли бисмо вам испоручити првокласан климатски уређај...

Они

МАРИЈА КАЛАС

Славна Малибаран умрла је на сцени: Да ли иста судбина чена и Марију Калас. Упорна је као да верује да је јача и од саме смрти

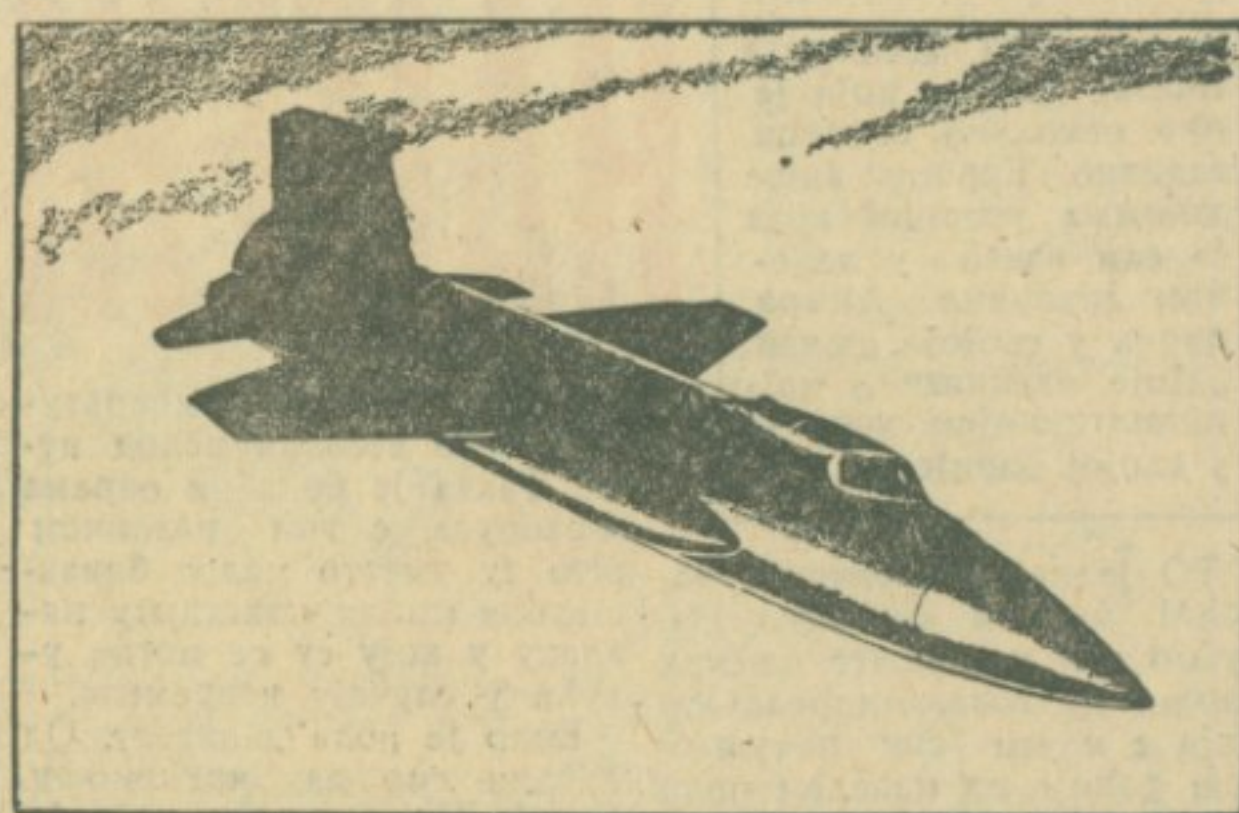

ја Калас увек певала до крајњих граница својих могућности. То је опасно из два разлога: тежња ка савршенству води увек Марију Калас у опасност да погрешни и буде изложена шибану критике. Друга опасност је још већа. Мада то може изгледати чудно, оперско певање је један од најтежих позива. Испореност од напора певања одвела је у смрт славне теноре Енрика Каруза и Марија Ланцу. Малибаран је свој покушај да постигне савршенство на бини платила животом пред самом публиком.

Шеснаестог маја ове године Марија Калас је упркос запаљеном грлу и сниженом притиску издржала целу представу до краја. Неколико дана касније она је у првом чину услед наглог повећања притиска осетила несвестицу. Наста вила је да пева и била је не надмашна. Десет дана касније она је приликом једног незгодног покрета на сцени померила један пршљен и осетила жесток бол. Само три дана касније последњи пут је певала Норму. Била је преморена. Међутим, њој је дојало да је називају дрском, каприциозном дивом. Певала је лепше него икада. Свака сцена била је пропраћена овацијама публике. А нико није могао приметити какве патње она преживљује. Издржала је три чина. Међутим, у последњем је дошло до драме. Када је отишла у своју собу и припремила се да се врати на сцену, она је пала. Поново је покушала да изиђе на позорницу и поново се онесвестила. Лекари који су је прегледали констатовали су крајњи премор и низак крвни притисак. Међутим, Марија Калас је хтела да настави да пева. Морали су на силу да је задрже и са ње свуку костим.

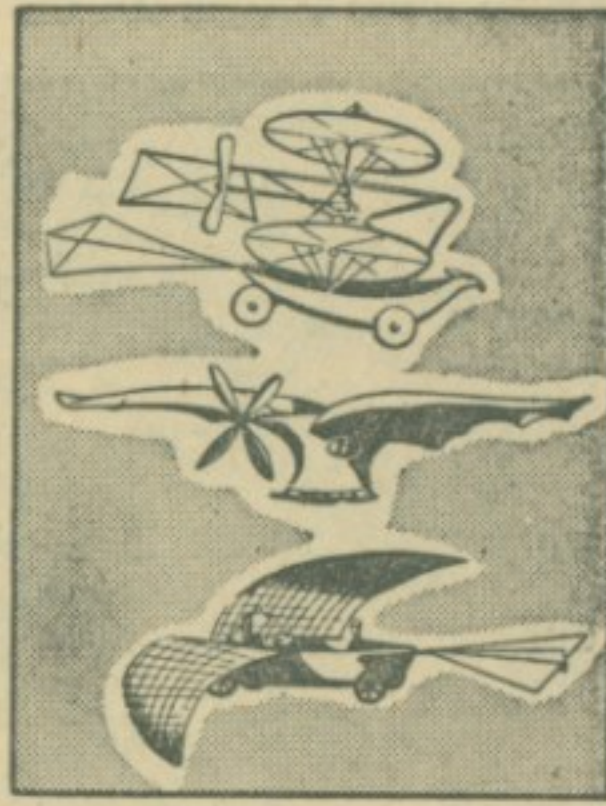
— Ви сте још сувише млади да умрете — рекао јој је диригент оркестра том приликом. Међутим, Марија Калас мисли да је јача и од саме смрти.

То је био циљ и славне Малибаран. Она је као и Мари-

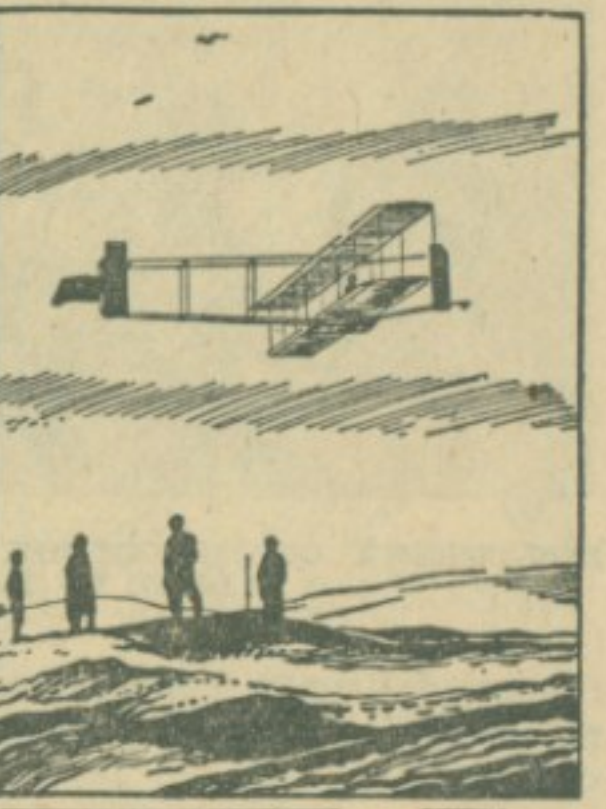
Човеки лет

Одвајкада је човек завидео птицама и чезнуо да се вине у висину. Данас је то не само постигнуто већ и увелико превазиђено а није далеко ни дан када ће човек стиги до других небеских тела. Авион данас има све више изглед ракете и може да достигне велике висине. А све је то почело не тако давно децембра 1903. године када су браћа Рајт успела практично само да полете. За пола века, колико нас дели од подвига браће Рајт, постигнут је огроман напредак.

Да Винчи, један од највећих уметника и умова италијанске ренесансе ударио је темеље данашњој авијацији. Његове студије о могућностима летења корен су данашње авијације. Да Винчи је живео од 1452—1519 године и у току целог живота није престао да се занима проблемима летења. Од њега потичу први цртежи пропелера, хеликоптера и па-добрана.

Антички Грци створили су легенду о човеку који је хтео да лети. Он је то покушао крилима од перја повезаним воском. То је позната легенда о Дедалу и Икару. Арабљани су имали легенде о летећим теписима. Безмало су сви народи маштали о разним могућностима летења, а било је и много прича и романа који су „предвидели“ многа данашња научна достигнућа.

Два брата Рајт имали су радионицу за бицикле у Америци и око 1900. године почели су да се занимају и за летење. Вилбур и Орвил су били по природи обдарени за механику и проналаске. Као и већина Американаца у оно време, они су били самоуки људи, који су осим интересовања имала много воље и смисла за овај посао.

Браћа Рајт су почели змаје-вима да би проучили деловање струјања ваздуха. Потом су прешли на једрилице. Искуства која су стекли са змајевима применили су приликом грађења једрилица, нарочито при конструкцији крила. Они су крила тако поставили да могу да користе ваздушне струје. Сами су овим једрилицама обавили безброј летова.

ТКАЧИ ИЗ ОБИСОНА

„Егзотично јутро“ Расела Каулса, једна од многих таписерија израђених у Француској.

ОБИСОН је идилична варошица у средњој Француској са уским кривудама улицама и кућама од камена које се вајрају шилатим крововима. Столећима је Обисон био центар древне уметности ткања таписерија која се овде преносила с генерације на генерацију.

После првог светског рата посао у Обисону почео је да се гаси. Ткачи као да су изгубили стваралачку снагу својих предака. Почели су да копирају старе слике и скице и

то често врло лоше. Међутим, шумске сцене, лов на јелене и слични мотиви нису више одговарали потребама двадесетог столећа и ускоро се продукција Обисона ограничила на шарене везене новчанике, женске ципеле и сличне артикле. Једна за другом радионице су се затварале, ткачи су напуштали професију својих очева и дедова. Године 1937. индустрија која је некада хранила 3.000 људи запошљавала је само неколико

десетина становника овог града.

Данас варошица од 6.000 становника доживљава ренесансу: индустрија зидних тепиха одбацила је прошлост оптерећену традицијом и прилагодила се потребама нашег времена. Нови производи раде се према скицама чувених уметника као што су Пикасо, Миро, Руо и други мање познати уметници и налазе у целом свету одушевљене купце.

Модерни зидни теписи лакше се могу ткати — и мање стају — него стари са компликованим мустрама. Док само мали број људи може да купи слике Брака или Пикасоа, теписи великих мајстора су приступачни пошто свака слика може да буде репродукована до десет пута.

Интересовање туриста за Обисон је велико: сваког лета долази око 50.000 посетилаца у малу варошицу да разгледа индустрију таписерије и изложбу која је сваке године

отворена од јула до септембра.

Ткање зидних слика захтева савршену спретност и бескрајно стрпљење. Почетнику је потребно отприлике седам година док се довољно не увекба.

Тоновни боја су од највеће важности да би дело уметника било верно. Неке радионице саме фарбају своју вуну. Некад су стари обичаји забрављивали женама да уче ткачки занат. Касније је ограничење отпало, а данас се готово половина радне снаге састоји од жена.

ПРИГОДНА РЕКЛАМА

На огради једног гробља у Бруклину пише:

„Гробови прве класе налазе се на изванредном месту. Диван поглед на море. Апсолутан одмор. Онај ко једном дође на наше гробље, не напушта га више“.

ПРЕ ДВЕ ХИЉАДЕ ГОДИНА

На огранцима Памирско-алтајских планина (Јужна Киргизија) откривени су цртежи усечени у камену пре више од 2.000 година. У том истом подручју још раније нађено је у пећинама камено оруђе. Цртежи на стени које су открили киргизски археолози представљају прве примерке пиктографског писма на територији средње Азије.

Под густим и дебелим слојем маховине која је прекривала стену откривен је пиктограф (симболичан запис) који је заузимао површину од око два квадратна метра. Поред њега нађено је још неколико мањих. Анализом о-

вих цртаних записа (змије са разјапљеним чељустима, крајњи који симболишу сунце,

правоугаоници који означавају пребивалишта и поља) дошло се до закључка да је у стени урезана молитва древних становника овог краја упућена њиховим заштитницима — змијама. Они су молили змије да одбране њихова пребивалишта и поља од немилосрдног сунца и да пошаљу кишу на исушену земљу.

Ова молитва древних становника са огранка Памирско-алтајских планина односи се на период када је сува суша трајала неколико стотина година. Вероватно је у то време дошло и до катастрофалног исушивања древ-ног великог канала који је добијао воду из реке Зарав-

шан. Глечери, чије су се мере у то време нагло смањиле нису, као раније, могли давати воду овој реци. Према подацима украјинских научника у томе периоду чак је и Дњепар пресушио па га је било могуће прегазити.

ИОНАКО ЋЕ БИТИ БЕСНА...

У Њујорку испред једног простора на коме се продају стара кола пише: „Продајте вашу стара кола и бићете имућни пешак“. А нешто даље на једном бифеу пише следеће: „Предахните мало, ионако ће ваша жена бити бесна...“

„Користи“ од телевизије

Осамдесетогодишњи Енглеиз Блекпула, Чарли Бајли, сматра да је телевизија на њега деловала поучно. Гледајући из вечери у вече, по његовом мишљењу, досадне програме одлучио је да затвори апарат и време које је дотле

водио испред екрана замени учењем. На вечерњим курсевима које је похађао за протеклих пет година, са успехом је савладао француски и латински језик, енглеску књижевност и математику.

Италијански алпинист Вальтер Бонати који је пре неколико седмица вадивши Европу више дневним успоном који је сам извео у леденим литицама Ајгера прича у својој књизи „Моје планине“ о најдраматичнијем успону у својој каријери.

ТО је најдраматичнији догађај у мом животу. Изгубио сам најдраже од свих својих другова, Андреа Ођонија е којим сам покушао још раније да изведем први успон на централни торањ Френеја звану Пилије. Ниједна људска нога још није била крочила на ту неприступачну литицу, најкраћи пут до врха Мон Блана, најтежи успон шестог степена у Европи.

У недељу 7. јула 1961. године кренули смо Андреја Ођони, Роберто Галијени и ја, три друга у навези. Били смо у одличној кондицији и имали идеалне временске услове. Па ипак, она потајна вежба која прати све пуштовине и нас је тиштала. Оп-

НАЈТЕЖА АЛПСКА ТРАГЕДИЈА

мо више дана на температури од 30 степени испод нуле. Таква је била и опрема Француза, с том разликом што су уместо малог бивакшатора имали пластичну навлаку у коју су се могли увући у случају невремена.

Било је пола дванаест. Одлучили смо да кренемо у поноћ. Праву навезу која је требало да отвори пролаз преко седла Мор, 600 метара дугачак ледени кудлар, образовали смо Ођони, Галијени и ја на челу. За нама су наступали Веј, Гијом и Колман предвођени Мазоом. Тробој је да савладамо два кулоара који се убрајају међу најтеже у Алпима и глечерске увале којима се преко дана стрпоштавају лавине. То је могуће извести само ноћу, док је снег чврст.

Понедељак, 2.30. Пошто смо савладали глечер Брен-

за један клин. Истопили смо снег, скували чај а затим се заувукли у шаторче. Ноге су нам висиле изнад понора.

Уторак, 3.30. Никада није хладније но у освит зоре. Припремамо врео чај. После једног сата кренули смо Галијени, Ођони и ја напред. За нама су ишли Французи. Брзо смо напредовали и на врху литице били смо већ у подне, два сата пре него што смо предвидели. На сумњиве магде које су почеле да се вуку изнад нас нисмо обратили пажњу. Били смо уверени да ћемо стићи до врха пре него што почне олуја.

Изненадила нас је баш у тренутку када су Мазо и Колман кренули у последњи јуриш. Сви смо се испунили на неколико ретких испуцнења у стени. Окружени смо праском громава и севањем муња. Ваздух је препун електрицитета. Снег заслепујући веје. Налазимо се 4.500 метара висине, испод Пилије, громобрана Мон Блана.

Изненада је гром ошинуо Колмана по лицу. Да Мазо није скочио на њега као на фудбалску лопту Колман би одлетео у понор. Гром га је парализовао. Додали смо Мазоу корамин који Колман су та. Његово стање је почело да се поправља. На једној узаној литици сместили смо се Ођони, Галијени и ја, на другој Веј, Гијом и Мазо, а на трећој смо оставили Колмана да се одмара. Од тог места до врха Мон Блана и топлот склопишта Валоа, одмах иза врха, потребно нам је свега 12 сати хода. Да нам је само пола дана сношљивог времена! Али авај! Никада нећемо стићи на врх.

Ноћу се бора разбеснела немишљеном жестином. Многи делови наше опреме — клинови, дерезе, цепници — представљају прави мамац за громове. У једном тренутку осетили смо да нека невидљива сила почиње да нас вуче, одваја од стене и покушава да нас откине од уже-та за које смо везани. Дивље смо заурлали од бола. Гром нас је очешао. Ускоро затим повукла нас је још снажнија сила. Срећом, ужад нас држе. Нико није теже повређен. Чучо сам један паничан глас: „Бежимо!“

Затим се олуја мало стишала. Сви смо били потиштени, неми. Нисмо могли да једемо. Одшкринули смо шатор. Унутра смо се знојили и гушили, а у додиру са ваздухом вода се одмах претварала у лед.

Среда. Учинило нам се да је ослануо лепши дан. Па-ло је много снега. Французи су завејани. Међутим, тек што смо се спремили да кренемо поново нас је захватила олуја. Заузели смо нове, још тескобније положаје. Били смо сви шћурени на простору једва довољном за једног човека. Говорили смо без везе да бисмо утукли време. Увече је вејавица достигла врхунац. У влажним врећама у шатору били смо мокри од аноја. Осешамо да се гушимо. Нервна напетост достигла је врхунац. Галијени је почео да говори о својим децацима. Био сам сигуран да само Ођони и ја схватамо сву озбиљност ситуације у којој смо се нашли.

Четвртак. Ујутру је Мазо дошао под наш шатор јер је ветар поцепио њихову пластичну врећу. Време је и даље страшно. Схватио сам да је врх Пилије од тог тренутка за нас недостижан циљ. Умиремо од жеђи. Правимо ледене куглице и грицкамо их. Саопштио сам Ођонију своју намеру да се вратимо. Сложно се е мојим предлогом. Пред осталима ћутимо.

Петак. Будилник утраћен у мој ручни сат пробудио ме је у 3.30. Одмах сам скочио и викнуо: „Морамо одмах натраг по сваку цену!“

Ако само још мало чекамо — готови смо!“

Бора је беснела већ 60 сати. После договора ставио сам се на чело поворке очајника. Тачно у 6 часова почео сам да клизим наслепом у бескрајно сивилов тучен рафалима ветра. На зачељу је био Ођони. Најмања грешка, промашен опримац за шаку или ногоступ за стопа-ло и сви одосмо у неповрат. Понеки пут смо петорица нас висили као трозд о-качени о један клин. Било је тренутака када сам висео као паук окачен на 120 метара дуптом клатну. Увече, по сле дванаест часова силажења низ уже (абзај) стигли смо до седла Петери. Сместили смо се у једној стрмој вртачи. Жалио сам Французе који нису имали шатора.

Најисцрпљенији је био Колман. Пренели смо га у наш шатор и са остацима бутана спремили му топао чај. Поделили смо између себе остатак хране: суве шљиве, чоколаду, шећер, мало сувог меса. Колман нам показује своје беле руке. Личи на а-вет. Ноћ је савишна, ледена, као у паклу. Гора од свих.

Субота 3.30 ујутру. Наш једини циљ тог јутра било је склопиште Гамба. Ако га се не докопамо пре ноћи с нама је свршено. Пре поласка Гијом је дао Колману инјекцију корамина. Сви смо на једном ужету, следећим редом: Бонати, Ођони, Галијени, Мазо, Колман, Веј, Гијом. Казао сам друговима да треба брзо да прођемо кроз кулоар до стена Грубер јер сваког тренутка лавина може да нас однесе. Стигао сам до стене и позвао остале да ме следе. Када је дошао ред на Веја он није био у стању да прође. Био је на ивици снага. Другови га храбре. Чекам пола сата, сат. Галијени је дошао до мене и рекао ми да Веј не може да-ље. Одлучили смо да га спу-

стимо помоћу ужета. Чекао сам још пола сата. Где је ва-пело? Очајан сам. Сви ћемо оставити главе у том паклу. Вратио сам се до Колмана. Саопштили су ми да Веј умире. Скаменио сам се. Оставили смо Вејов леш и по-ред њега крпат Галијенијев ранац. Било је десет сати.

Колман је плакао. Мазо га је храбрио. Чули смо гласове испод себе. Заурлали смо. Помоћ? Спас? Нико нас није чуо. Наставили смо да силазимо низ вертикалан гле-

долази олуја

чер до вртаче која нас је раздвајала од кланца Ино-мината, последње тешке пре-преке на путу спаса. Умирио сам још умора и физичког бола, али нисам смео да се предам. Ођони је исцрпљен. Пузи четворonoшке. Галије-ни је преузео његов ранац.

Било ми је јасно да тим темпом никада нећемо стићи. Пожурно сам напред до И-номинате да припремим си-лазак групе. Стигли смо у девет увече. За нама је шест дана надљудског напора. И-за Галијенија Ођони више није у стању да се држи шакама за стену. Нешто ни-же два Француза вичу. За-владао је општи хаос. Уже

БИВАК У МЕЉАВИ

за које су везани а које је обмотано око мог тела се-че ме, обара. Ако попустим, сви су готови.

Читава три сата Ођони није могао да крене с мес-та. Сви га храбре. Узалуд. Он је у транс. Пошто му нисмо могли помоћи одлу-чили смо да га помоћним ужетом вежемо за један клин и одвојимо се од њега. Касније ће доћи спасиоци да га преузму.

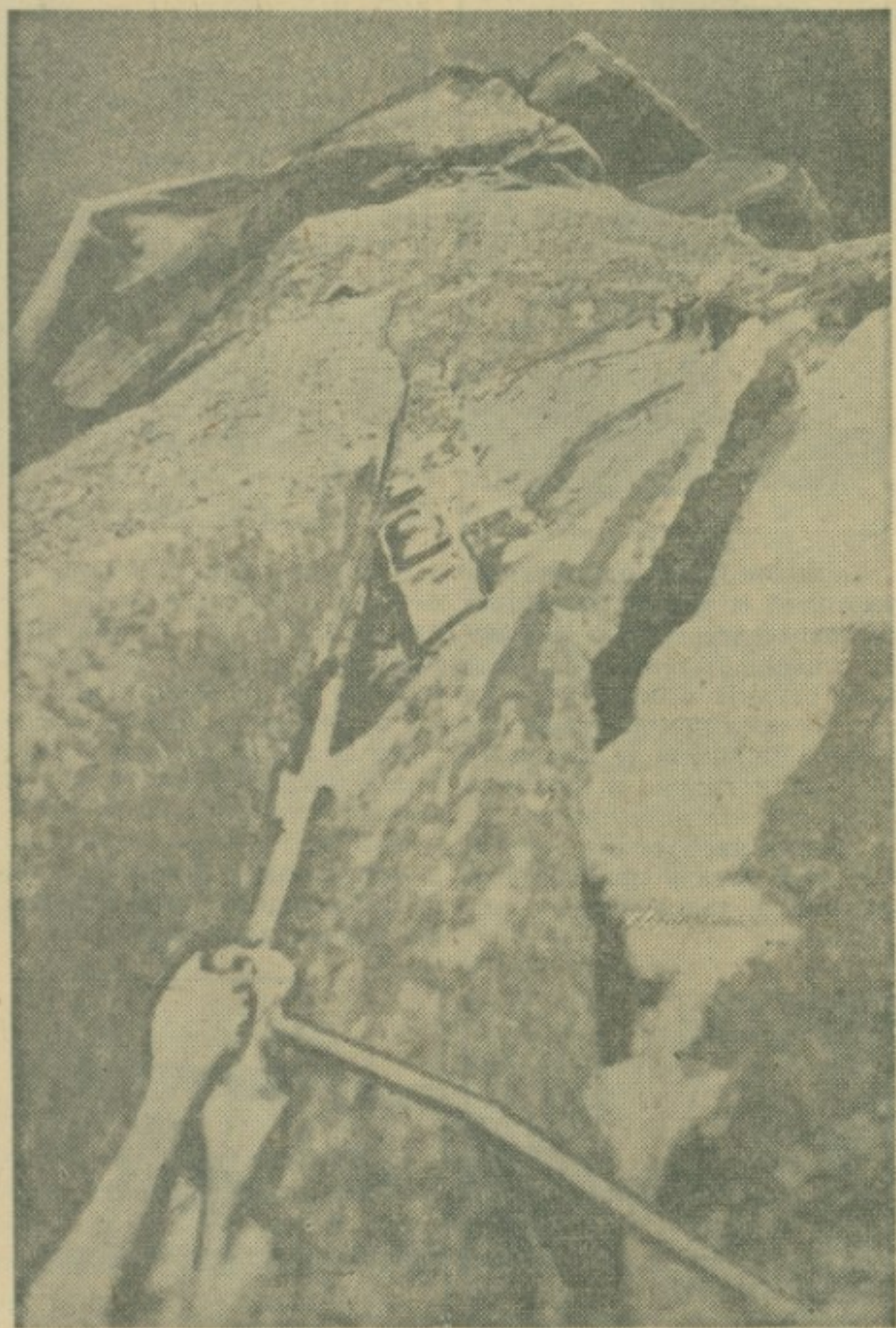
Док смо завршавали ову операцију Колман се одве-зао и снагом очајника ско-трљао се низ стену до нас. Галијени, који је схва-тио да он почиње да губи разум, зграбио га је и поно-во везао. „Гладан сам! Же-дан сам! Где је склопиште Гамба!“ — викао је Колман. Убрзо му се свест потпуно помутила. Ваљао се, вешао о уже, претио да нас обоји-цу стрпошта низ ледену ли-тицу. Схватили смо да се морамо спасавати од њега. Нисмо могли да се одведе-мо јер су чворови били за-леђени. Једини излаз био је да скинемо панталоне и о-слободимо се ужета. То смо и учинили. Котрљајући се и преврћући се по снегу, стр-чали смо до склопишта Гам-ба. Од уснутих спасилаца ватражили смо најхитнију помоћ.

Сутрадан је била недеља. Једва су ме пробудили. Са-општили су ми да су спасио-ци затекли Колмана како у-мире. Умро је и Ођони а и Гијом. Затекли смо у животу само Мазоа. Стајао је сад преда мном. Загрлили смо се и заплакали.

АЛИСА У ЗЕМЉИ ЧУДА

ПОРЕД ОВЕ ЧЕТИРИ ЛИЧНОСТИ ИЗ ПОЗНАТЕ ДЕЧЈЕ КЊИГЕ „АЛИСА У ЗЕМЉИ ЧУДА“ НА НАШОЈ СЛИЦИ МОЖЕТЕ НАЋИ, АКО ЈЕ РАЗДЕЛАТЕ СА СВИХ СТРАНА, ЈОШ И ЈЕДНОГ МОРЖА, ЈЕДНОГ МОРСКОГ РАКА, КОРНАЧУ, ВОЧИЦУ С МИРИСОМ, ЈЕДНО ЦР-НО И ЈЕДНО БЕЛО МАЧЕ И ДВА НОВЕЧУЉКА.

ПОСЛЕДЊИХ ОСАМДЕСЕТ МЕТРА НАСТРЕШНИЦЕ ПИЛИЈЕ БИЛИ СУ НЕСАВЛАДИВИ

тимизам је уливао прворазред-ни материјал којим смо били опремљени.

Везани ужетом и с доста напора стигли смо до бива-ка. Фури, малог заклона од-лима у стени изнад амбиса, који може да прими шест људи. Он увек стоји закључан. Изабрао сам тај пут јер већ пет година проуча-вам могућност успона на до-скад неосвојени Пилије.

Пред улазак у бивак че-кало нас је изненађење. Вр-та су била отворена. На по-стељама су лежала четири човека. Препознао сам фран-цуског алпинисту Робера Гијома. Био је са још три друга. С горчином у срцу сам схватио да и они наме-равају да се пењу на Пили-је. Зар да ме предухитре у успону о којем сам година-ма маштао?

Није било помоћи. По пра-вилима алпинистичког „фер-плеја“ саопштио сам им да они имају првенство. Ја ћу се са својим друговима по-вући.

Тада су Французи показ-али своје ливно другарство. Гијом и Мазо су углас уз-викнули да не би било пра-во да првенствени успон не изведем ја који сам га годи-нама припремао. Најзад смо се одлучили да сви заједно кренемо у освајање Пили-јеа.

Наша опрема је била из-арсна. Нарочито припремана за овај успон, омогућавала нам је да на стени остане-

ву, и седло Мор успуваши смо се уз 500 метара високе, скоро вертикалне ледене стр-мине до кулоара Петери. Из-над нас се, уздижу достојан-ствени и справични Пилије и Бренва, две најтеже и најо-пасније, стрмине Мон Блана. Ниједан човек пре нас није покушао успон тим путем.

Договорили смо се да Французи први крену. За-то време смо Ођони и ја о-тишли до стена Грубер где смо пре две године оставили ранац са материјалом. Узели смо клинове и вратили се. Изгубили смо три сата. Снег је већ омекшао.

Французи, који су већ би-ли одмакли, нагледали су као сићушне тачке. Тада смо схватили циновске разлике свега што нас окружује. Би-ли смо на 4.000 метара. На-челу је наступао Мазо. Пош-то су цепницима исклесали степенице у леду, Французи су у суву стену побацили клинове. Брзо су одмицали. Кренули смо њиховим тра-гом вадећи клинове иза се-бе. Стигли смо их касно по-подне. Тако смо наставили до девет увече. Време је би-ло изврсно. Температура ис-под нуле. Савладали смо две петине Пилијеа. За ноћ смо се поделили у две групе. Са своја два друга висео сам на-косој „полици“ дугој два ме-тра и широкој 80 сантимета-ра, изнад амбиса дубоког 300 метара. Да не бисмо у-сну, скизнули везали смо се

Реј Бредбери

(4)

БЕСКРАЈНА КИША

Небо је потамнело. Спустила се ноћ, а на Венери ноћу влада такав мрак да је опасно кретати се. Симонс и поручник једва су се држали на ногама.

Поручник је рекао:

— Добро, да пробамо. Можда ће се то овог пута и догодити... мада ово време није баш најпогодније за спавање.

Легли су ставивши руке преко главе да им киша не би директно ударила у уста и затворене очи. Поручник је дрхтао.

Није могао да заспи.

Нешто као да је пузало по њему. Као да га је целог обавио неки мрак, ситач, као да је нешто по њему гмизало. Капи су се у паду спајале, стварале поточице које су пробијале одећу и голилали кожу. Истовремено на тканини су нишале, одмах пуштајући корен, биљиче. И ево, тело је већ обавијено чврстим пливачким покривачем; поручник је осећао како се пулоци мајунских цветова отварају и потом губа додиру и киша стално добује по глави. При нестварној светлости биљке су фосфоресцирале у таму — видео је своје другове као оборена стабла покривена сомотским њилимом траве и цвећа. Киша га је ударила по воату. Окренуо се према блату и легао на стомак, по лепљивој трави; сад га је киша ударила по леђима и ногама.

Скочио је на ноге и почео грозничаво да стреса воду са себе. Хиљад руку га је додиривало и он није могао више да издржи то дотицање. Дохтећи, он је закично за нешто. Разуми се да је на то и Симонс устао и сад је стајао под бујицама кишне дохтећи, кашљајући и кишајући. Истог часа скочио је и Пикар, почео да виче и трчи око њих.

— Пикар, доста.

— Зауставите је! Зауставите! — викао је Пикар. Затим је зграбио пушку и у ноћно небо испалио шест метака.

Сваки је блесак осветлио велику скупину кишних капи, које су се за тренутак зауставиле у ваздуху као ошамућене од метака — милијарде капљица, милијарде суза, њићува, драгуља у витрини обложеној белим сомотом. Светлост је утрнула и капи које су прекинуле свој лет да би постале још веће, да би их боље упамтили, почеле су да боцкају људе као рој инсеката, биле су симбол хладноће и патње.

— Зауставите! Зауставите!

— Пикар!

Али Пикар као да је одједном онемео. Више се није мицао. Стајао је непомицно. Поручник је осветлио фењером његово лице: широко отворивши уста и очи, Пикар је гледао у вис, кишне кади разбијале су се о његов језик, очне јабучице, клоколате стварајући пену у ноздрвама.

— Пикар!

Није одговорио нити се помакао. Влажни мехурићи распрскавали су се на његовој белој коси, по врату, са шака су клизили као прозирани дијаманти.

— Пикар! Ми одлазимо. Идимо даље. Крећемо!

Крупне капи цедиле су се с његових ушнују.

— Чујеш ли, Пикар?

Он као да се скаменио.

— Оставите га — казао је Симонс.

— Не можемо отићи без њега.

— А шта да радимо, да га носимо? — Симонс је отпунуо. — Касно. Он више није човек... Знате ли шта ће бити с њим? Он ће тако стајати све док се не загригне.

— Шта?

— Зар нисте слушали о томе? Е, то треба да знате. Он ће стајати забацивши главу да би му киша била у нос и у уста. Удисаће кишу.

— Немогуће.

— Тако је било и с генералом Меутом. Кад су га нашли седео је на стени заба-

чене главе и удисао кишу. Плаћа су му била пуна воде.

Поручник је поново осветлио његове укочене очи. У ноздрвама му је шумело.

— Пикар. — Поручник је ошамарно његово изнебуљено лице.

— Он ништа не осећа — продужио је Симонс. — Неколико дана под оваквом кишом и свако престаје да осећа руке, ноге.

Поручник ужаснуто погледа своју руку. Она се укочила.

— Ми ипак не можемо оставити Пикара.

— Све што можемо учинити за њега, то је ово. — Симонс је опалио. Пикар је пао на расквашену земљу.

— Само мирно, поручниче, — проговорио је Симонс. — У мом пиштољу наћи ће се метак и за вас. Смирите се. Промислите добро: он би тако стајао све док се не би удавио. Скратио сам му муке.

Поручников поглед склизнуо је до тела на земљи.

— Ви сте га убили?

— Да, иначе би он нас упропастио. Видели сте његово лице. Он је полудео.

Попутавши поручник је климнуо потврдно.

— То је тачно.

И они су пошли даље праћени плуском.

Било је мрачно. Светлост фењера пробијала се кроз кишни зид свега неколи-

— Говорите гласније, не чујем вас. — Симонс је застао, смешкао се. — Уши. —

ко стопа. После пола сата били су већ задихани. Требало је сести, чекати, чекати јутро борећи се с мучним осећањем глади. Свануло је. Сиви дан, бескрајна киша. Продужили су.

— Ми смо се преварили у рачуну?

— Не. За сат ћемо бити тамо.

волвером у рукама и чекао да поручник замкне. Одречно је одмахнуо главом: одлазите.

Поручник није чуо пуцањ.

Идући, почео је да бере цветове и да

Онда је почео да кида крупне листове да би направио капу. Он је то већ једном пробао, а и овог пута му је киша брзо искидала лишће. Требало га је одмах уклонити јер је лишће почело да труне и претвара се у сивкасту безобличну масу.

Још пет минута — говорио је себи — још пет минута и ја ћу ући у море. Закорачићу и ићи. Нисмо ми способни за овакав живот, ниједан човек са Земље не може се на то привићи. Ох, живци, живци.

Пробно се кроз море лишћа и влаге и испео се на један брежуљак.

Тамо напред, кроз хладну, мокру завесу, могла се назрети жута светлост.

Сунчана купола.

Округла жута грађевина иза дрвећа, далеко. Зауставио се и љубајући се осматрао је.

У следећем тренутку поручник је потрчао, али је наједном успорио кораке. Бојао се. Није звао у помоћ. Можда је то иста онаква купола као она дан пре тога. Мртва купола без сунца.

Оклизнуо се и пао. Лежећи, размишљао је он: „Шта ти вреди што ниси залутао. Све је ионако узалудно. Кукај, јадикуј, колико год хоћеш“.

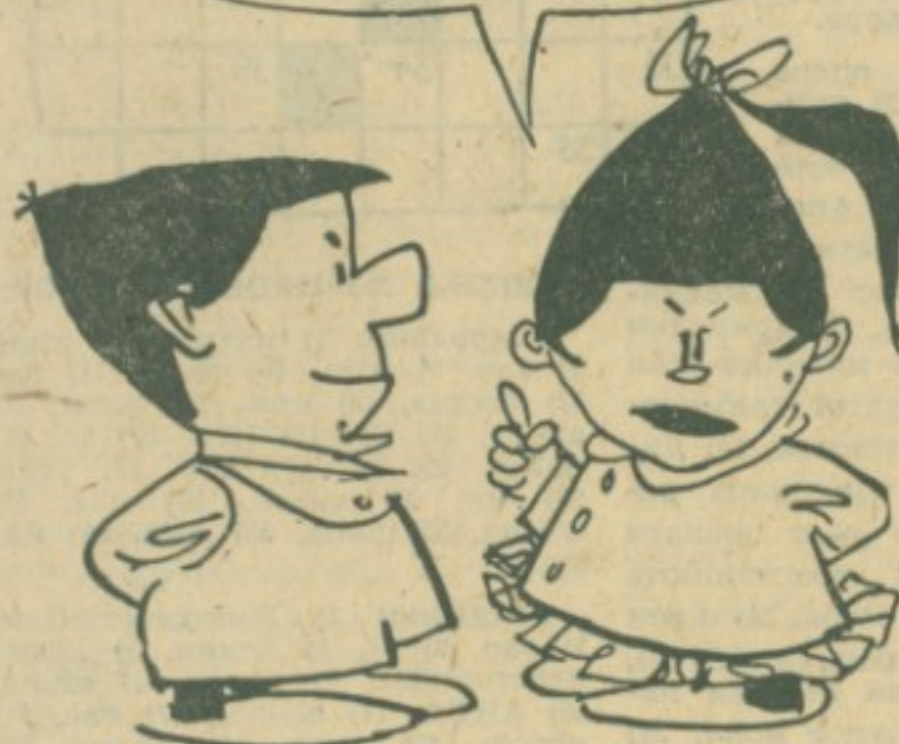
Али, поручник је присилио себе да устане и пође напред, преко многобројних потока. Жута светлост постала је сасвим јасна и он је опет потрчао.

Зауставио се пред жутиим вратима. Натпис: Сунчана купола. Дотакао је врата укоченом руком. Притиснуо је кваку и тешко коракнуо напред.

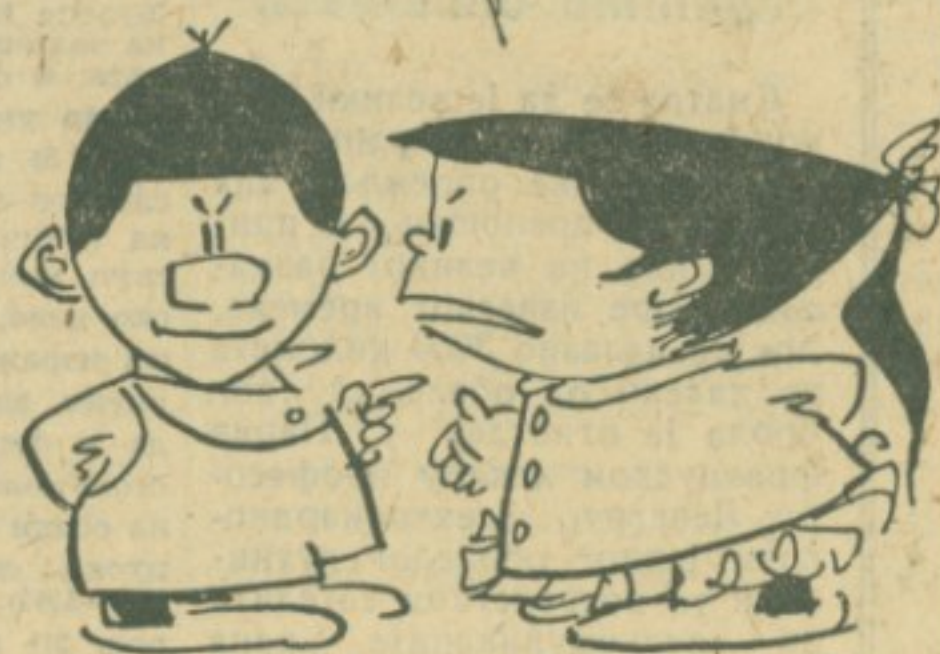
На прагу он се укочио огледајући се. Иза њега у врата је добовао плусак. Испред, на ниском сточићу стајала је сребрна посуда и чаша пуна топле чоколаде с густом павлаком. Поред тога, на другом послужавнику богати сендвичи с великим комадима пилетине, свежим парадајзом и луком. На чивилуку је, на дохват руке, висео велики чупави пешкир, поред ногу био је спремљен сандучић за мокру одећу, десно кабина где топли зраци за секунд осуше човека.

(Свршиће се)

ДА ЗНАШ, ОДЛИЧНА САМ ДОМАЊИЦА...

... УМЕМ ДА СПРЕМИМ...

... ГОТОВА ЈЕЛА ЦРВЕНА ЗВЕЗДА!

Crvena Zvezda

КРАГУЈЕВАЦ
ОСНОВАНО 1887

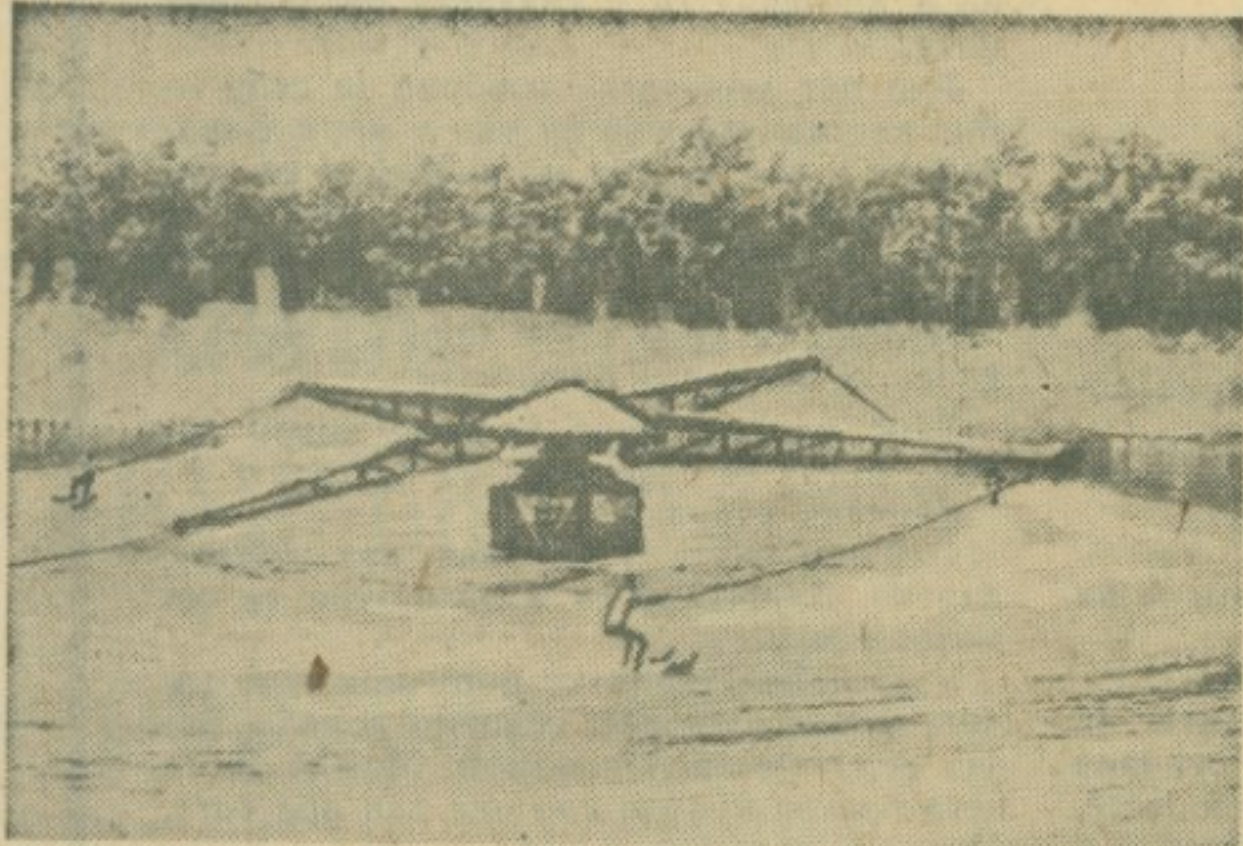
КРОВ ОД ГУМЕ

По мишљењу совјетских стручњака куће ће се у будућности покривати и материјалом добивеним при преради аутомобилских гума или других израђевина од гума. Да би такав кров био лепши и боље одбијао сунчеве зраке биће присут алуминијумским прахом или неким другим светлим материјалом што ће учинити да кровови имају лепу сребрасту боју. Пројекти су извршени. Нови материјал је лак и трајан, издржава температуру од плус 80 степени и не пуца на оштрим мразевима. Стручњаци сматрају да ће кров од гуме трајати најмање 20—30 година, много више него лимени.

КОЊИ ВИШЕ ДОБИЈУ

Француска комедија у Паризу је још једном отворила зимску сезону представом „Сирано де Бержерак“ овог пута у новој интерпретацији. Главну улогу са великим успехом играо је Жан Пиаат, а на украшеној позорници појавила су се поред осталих и два жива коња.

После ове представе, у једном интервјуу, Жан Пиаат је изјавио: — Коњи су боље плаћени од нас глумаца. За сваку представу добију по 125 франака, док моје колеге и ја, ма колико дуга била наша улога, примамо свега сто франака. Још једна „неправда“: кад коњи огладне на бини и заржу добију још и нарамак сена.

Овај водени рингшпил, не давно инсталиран на једном вештачком језеру близу Милана, намењен је почетницима у скијању на води и са успехом замењује досадашње знатно скупље моторне чамце. Водени карусел може да се обрће у оба правца.

ОТКРИ ОЧИ

У ЗЕМЉИ БАЈКИ

ШЕТАЈУЋИ КРОЗ ШУМУ ОТКРИЛИ СМО... ШТА МИСЛИТЕ: ШТА СМО ОДГРИЛИ? ДВЕ КУЋИЦЕ ИЗ БАЈКЕ О ИВИЦИ И МАРИЦИ ГОТОВО ИСТОВЕТНЕ. ИПАК, АКО ИХ ПАЖЉИВО ЗАГЛЕДАТЕ ВИДЕЋЕТЕ ДА СЕ ОНЕ РАЗЛИКУЈУ У ДЕСЕТ ДЕТАЉА.

АУТОМАТСКО АТЕРИРАЊЕ

Осамдесет и четири путника који су се недавно нашли у трореактивном авиону једне британске компаније на релацији Париз — Лондон ни су ни сањали да су први ваздушни путници на свету чији авион је атерирао без пилота.

НАПРАВИ САМ

ПУМПА И КОФА

За ове играчке припремите један кратак ексер (цртеж број 1) запушач од плуте изрезан у облику полукрута (цртеж број 2) запушач цилиндричног облика (цртеж број 3) једну сламку (цртеж број 4). Затим направите решетку тушем на комаду папира (цртеж број 6) набавите укосницу и пресеците је на два дела (цртеж број 3 и 7) и један мали апотекарски запушач (цртеж број 1) и залепите на запушач цилиндричног облика (цртеж број 4). На доњем запушачу направите отвор у који ћете увући сламку (цртеж број 5). Ручицу (цртеж број 3) увуците иза полужапушача и она ће моћи да се покреће горедоле као што се види на цртежу број 9.

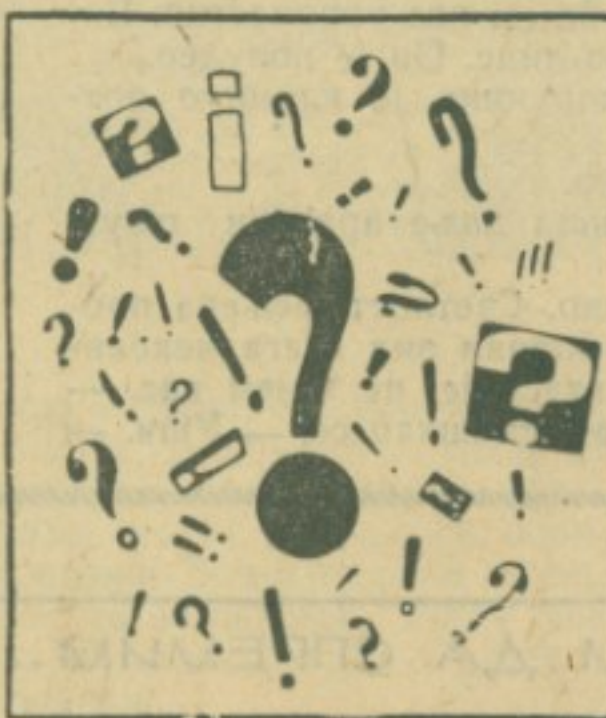
На кофу начињену од стакленог запушача са неке флашице од лека залепите други део укоснице у облику дршке (цртеж број 8).

На комаду чврстог картона залепите све досад направљене предмете: пумпу, кофу и решетку (цртеж број 10).

Пумпу обојте зеленом бојом, а кофа нека остане млечне боје.

НА ПРВИ ПОГЛЕД

Пажљиво погледајте цртеж и покушајте да одока одредите колико на њему има знакова усклика. Да бисте проверили своју моћ запажања претбројте на крају знакове.

ОДЛИЧНО ОПРЕМЉЕН

Сматра се да је велики прекоокеански брод „Француска“ засад најбоље опремљен апаратима за преношење и пријем слика на великој раздаљини. Пре извесног времена, док се налазио 3000 километра даље од обале, са овог брода је отпослат у Париз француском лекару професору Ленегру, електрокардиограм једног оболелог путника и то посредством сателита за телекомуникације „рана птица“.

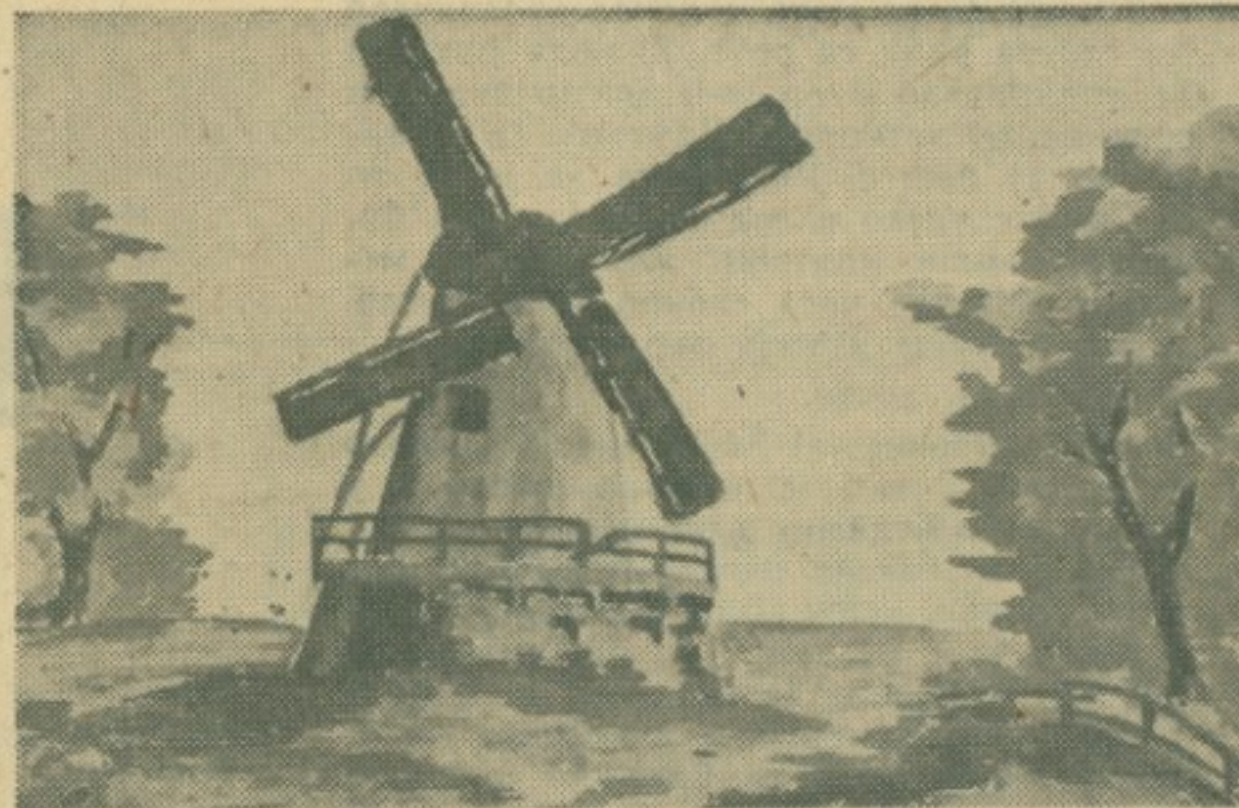
„ОСТРВО“ рад Љубинке Словић, ученице VI разреда основне школе „Вук Караџић“, Прибој 4/6

„СПОМЕНИК ОСЛОВОЂЕЊУ“ рад Цветка Шавранат, Ријека, Барчичева 4/1

Дети цртежи са КОНКУРСА

Бајки цртежи у овом броју, као и они раније објављени у овој рубрици, награђени су са по 1.500 динара. Награде ће бити достављене поштом.

„ВЕТРЕЊАЧА“ рад Славице Гладиш, ученице V разреда, Кикина, Бранка Радичевића 17/6

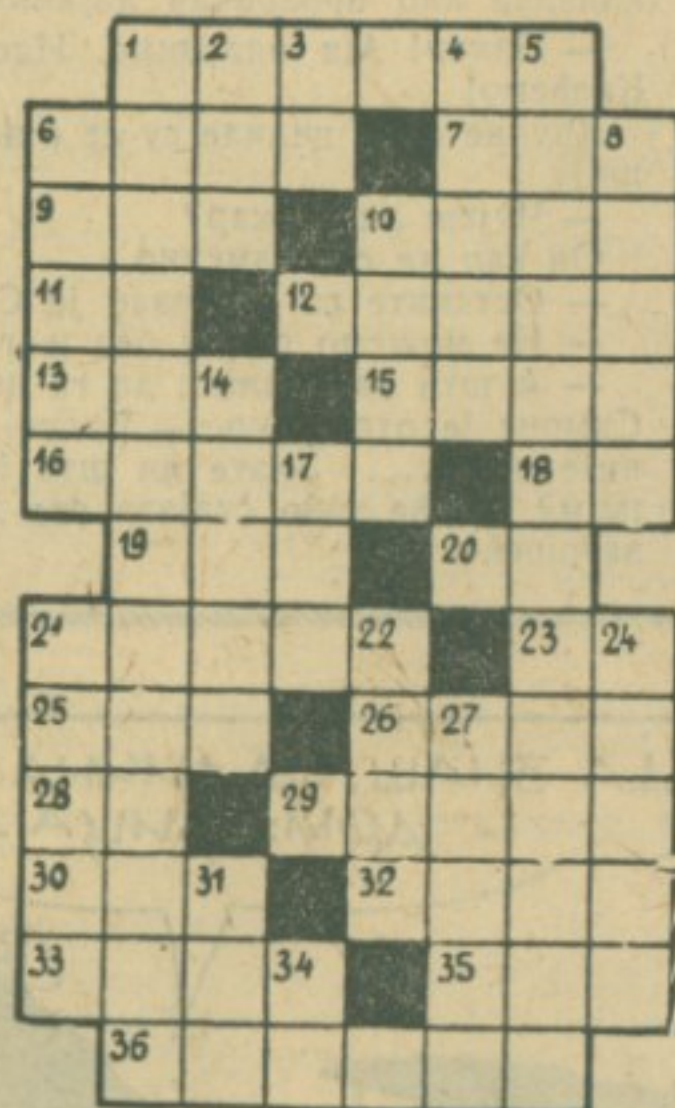
ЛАВИРИНТ

И за време најстрашнијег торнада у његовом центру налази се једна оаза у којој влада затишје. Пут до те оазе није лак и подсећа на прави лавиринт. Али, ако се потрудите успећете да умакнете разорној снази страшног ветра и да стигнете до оазе.

УКРШТЕНЕ РЕЧИ

Водоравно: 1) Живахна шпанска народна игра, 6) река у Босни, 7) узвик, 9) земљиште, 10) завежљај жита, 11) спев, 12) маказе, 13) део лица, 15) врста жуте боје, 16) познати аустријски психолог (Алфред), 18) афирмација, 19) енглески хуманист и државник (Томас), 20) негација, 21) препирка, 23) слово латинице, 25) инсект из фамилије опнокриса, 26) француска књижевница („Делфина“), 28) скраћеница за рукометни клуб, 29) познати швајцарски физичар, 1945, 30) бог природе и демон дивљине код старих Грка, 32) хитра, 33) главни град Јордана, 35) Једно од презимена истарског књижевника, 36) најстарије доба у историји развитка земљине коре.

Усправно: 1) опера Ђузепе Вердија, 2) лична заменица, 3) музичка нота, 4) француски историчар уметности („Аполо“), 5) име и презиме славног француског књижевника („Чича Горно“), 6) природни скуп минерала, 8) музичко-сценско дело, 10) резултат такмичења изражен у бодовима, 14) писмени знаци, 17) јединица рада у физици, 21) наш познати стонотенисер, 22) пристаниште на обали Црвеног мора, 24) француски лирски песник (Пол), 1895—1932, 27) један азијски народ, 31) врста јужног воћа, 34) два сугласника.

РЕШЕЊЕ ИЗ ПРОШЛОГ БРОЈА

Водоравно: 1) изглед, 6) змај, 7) све, 9) Апо, 10) ахат, 11) мр, 12) Анија, 13) краљ, 15) слат, 16) асура, 18) Еа, 19) Иса, 20) ас, 21) нокса, 23) та, 25) Ена, 26) усов, 28) ми, 29) стора, 30) иза, 32) О'Нил, 33) рана, 35) Аца, 36) матура.

Усправно: 1) Импресионизам, 2) зао, 3) Гј, 4) Ескил, 5) „Два наесторица“, 6) змија, 8) етапа, 10) АНСА, 14) љуска, 17) Рас, 21) немир, 22) ауто, 24) Авада, 27) сонар, 31) Ана, 34) ат.

ХЕМИНГВЕЈЕВ »НАЈДУЖИ ДАН«

ВЕЛИКИ амерички писац Хемингвеј узео је учешћа приликом савезничког искрцавања у првим борбеним линијама и поред изричите забране.

Све до пролећа 1944. године изгледало је да се познати писац уопште не интересује за инвазију Европе. Међутим, онда када је био сигуран да дан инвазије није далеко почео је да се припрема на пут за Енглеску одакле је инвазија требало да почне.

Ниједан лист није хтео да преузме такав ризик и пошаље Хемингвеја као свог дописника а уз то било је много младих репортера који су жарко желели да узму учешћа у тој операцији. Али како је он већ имао статус ратног дописника било га је тешко изоловати. Тада је склопљена завера против њега коју је знао и главнокомандујући, генерал Ајзенхауер. Он је изјавио: „Пустимо га да плива али не у сувише дубокој води“.

Када је стигао у Лондон почетком маја Хемингвеј је постао централна личност литерарних кругова. Он је свуда критиковао стратегију и тактику савезничких генерала и износио своје предлоге. По њему савезници не би требало да се искрцавају у Француску већ само да тамо пошаљу довољно оружја и муниције.

Неколико дана пред саму инвазију Хемингвеј је имао аутомобилску несрећу у Лондону. Возећи ноћу брзо по замраченој вароши налетео је на једну цистерну и озбиљно се повредио. Одлучно је одбио да остане у болници мада је имао преко 50 копчи на глави. Тврдио је да му није

ништа: „Једино ми смета што су се све муве Лондона сакупљале око моје главе“.

Хемингвеј у акцији

Кад је видео да су сви његови протести у погледу добијања дозволе да учествује у инвазији узалудни, решио је да употреби лукавство. Извео је контразаверу тако вешто као у својим најбољим романима и — успех није изостао. Некако му је пошло за руком да своју шифру, којом се одо бравало присуство новинарима у акцији искрцавања, замени са шифром неког другог новинара који је био предвиђен за први борбени талас.

Међутим, требало је да Хемингвеј реши још један проблем. Наиме, по Женевској конвенцији ратним дописницима је било забрањено ношење

че у воду већ је спустио чамца, мирно сншао у њега и одвесао до пешчане обале као да је био сам на свету. Бомбе, гранате, шрапнели прскали су свуда око њега, али он као да је био зачаран, ниједно парче га није дотакло.

Дочекани тако страшним ураганом ни војници ни официри нису знали у ком правцу да крену. Када је приметио ту забуну човек који је изашао из чамца почео је да даје знак војницима да пођу за њим. Војници су сачекали команду својих официра али како она није долазила кренули су за оним који је изгледао једини био потпуно миран мада су гранате правиле читаве геј зере земље свуда око њега.

Хемингвеј преузима команду чете

Када су војници стигли на песковиту обалу човек у турбану дао им је знак да трком пређу до ниског бетонског зида. Мада је у песку било доста крупног камења и разних препрека он је лако прескакао преко њих. Чета је успела да дође уз губитак

морске болести. Једино се он осећао тако удобно као да су налазио у неком луксузном хотелу. С времена на време би видео из задњег џепа на панталонама пљоснату флашицу и пошто би добро потегнуо из ње поново би је враћао у џеп. Шетао се по палуци као да то није био ратни брод.

Близу нормандијске обале брод је сачекала ураганска палба. Немачка артиљерија и авиони сипали су читаве тоне експлозива. Услед подводних препрека брод се није могао приближити обали већ су војници морали да скачу у воду и један део допливају. Само чудни човек није хтео да ска-

оружја, а стари борац са Пилаве и ветеран у шпанском грађанском рату није могао да замисли себе без оружја. Он га је увек имао толико да је било довољно за четворину. Неколико реденика муниције укрштани су се на његовим грудима. Цепови су му били пуни бомби које су такође висиле на опасу. За појасом је имао пиштољ и нож док му је пушка била пребачена преко широких рамена.

Сви они који су били против тога да се Хемингвеј иза дозвола да учествује у инвазији са првим борбеним редовима били су бесни када су чули да је он ипак успео да добије такву дозволу. Али, све је било у покрету и било је касно да се ма шта предузме и да се он задржи.

Али Хемингвеј не би био Хемингвеј када не би збуњивао све око себе. Само 48 часова после почетка инвазије он се изненада појавио у Лондону. Био је сав црн од дима, капут и панталоне били су упрљани од блате: био је гладан и жедан. Где је био и шта је радио тих 48 часова нико у Лондону није знао. Када су га питали о томе он се само загонетно смешкао и поручивао једну за другом боцу вискија у здравље храбрих војника.

На обали

Ево шта су новинари успели да дознају од војника са којима је Хемингвеј учествовао у инвазији Европе.

Са једном од првих чета које је одмах свим војницима пао у очи. Нико није знао ништа је могао да претпостави којој војсци припада. Наглави је имао велики бели турбан који је чудно одударао од његове униформе која у ствари и није била униформа — и његове беле броне. Преко груди имао је изукрштане реденике са муницијом, за појасом пиштољ и нож а на леђима — ловачку пушку!

Али овај чудак није одударао само својим оделом и опремом већ и својим понашањем. За време прелаза Канала море је било немирно и већина војника је патила од

ПЕДЕСЕТ ПОБЕДА У ВАЗДУХУ

300 борбених летова Дмитрија Борисовича — Гљинке

БИЛО је то тешке 1943. године. На небу над Кубаном су се тога пролећа водиле дуге и упорне борбе. Немци су, као и свуда, и у ваздуху радили шаблонизирање. Увек су слали ловачку патњу да штити бомбардере у акцији. И управо то је натерало младог pilota Гљинку да тражи начин како да искористи тај немачки шаблон. Решио је да

своју групу подели на два дела: он је са једним летео на мањој висини и нападао бомбардере, док би други део групе летео на већој висини и имао за задатак да на себе привуче ловце из пратње и да се с њима обрачуна. Ова његова замисао показала се одлична. При првом таквом сусрету Гљинка се са својим бацио на бомбардере тако изненада да се неколико „јункерса“ зачас нашло обавијено пламеном. Други део његове групе потерао је изнемањене ловце који нису успели да притекну у помоћ својим разбijenим бомбардерицама. Гљинкина шесторка вратила се на аеродром без губитака.

Шест против шездесет

Док је Гљинкина шесторка патролирала изнад Кубана и штитила напредовање совјетских трупа, изненада се појавила маса авиона, немачких бомбардера. Било их је око шездесет. Гљинку то није збунило. Поновио је у себи реченицу коју је често изговарао својим друговима: „Што више непријатеља, то га је лакше тући!“ Одмах је издао наређење за напад.

— Горњи пар на ловце, средини и доњи на бомбардере! Муњевито се обрушио на „јункерсе“. Гађао је са мале

од три мртва и десетак рањених. И сам командир чете брзине је прихватио да тај чудни човек са турбаном командује његовом четом.

Пошто су војници предавали минут-два човек је почео да говори војницима гласом који је надјачавао урлање топова и штектање митраљеза:

— Слушајте добро. Ако останете овде само још два минута све ће вас побити као пацове. Морам одавде што пре. Видите ли онај брежуљак удаљен око педесетак метара? Морам тамо што пре. Митраљези који су на врху брда не могу вам ништа ако се мало сагнете. Нипошто не скрените ни десно ни лево. Полази, трком!

У подножју брежуљка су се осећали далеко безбедније него код бетонског зида. Приликом претрчавања војници су имали два мртва и три рањена. Чим су стигли у подножје он је наредио војницима да сваки узме по једну бомбу и да је баци на немачке митраљезе који су били на врху брежуљка. Он је први узео једну своју бомбу и пошто је показао војницима како је треба бацити хитно је на немачке митраљезе.

Када су митраљези ликвидирани наредио је чети да се укопа. Ровови морају бити довољно дубоки, говорио им је, да се у њима могу склонити када нађу немачки тенкови који се могу сваки час појавити. Док су се војници укопавали, он је полако отпуцао на обалу као Индијанац и тако неприметно да га и војници из његове чете нису приметили.

Последњи пут је био примећен на обали када су немачки тенкови предузели офанзиву на том делу обале. Када су тенкови били одбијени и када се ситуација мало смирила човека са турбаном на глави није нигде било. Војници су веровали да је погинуо негде на обали.

Али то није био једини допринос Хемингвеја савезничком искрцавању. Када су америчке снаге пробиле немачке положаје на Шербунском полуострву Хемингвеј је већ био испред њих. Он се већ био придружио неким пријатељима из француског покрета отпора и са њима предузимао разне акције. Запрећено му је је ратним судом ако не прекине те операције. Чим је Париз ослобођен он је стављен у затвор у Риц бару. У Паризу је остао до коначног ослобођења Европе од Хитлерових снага.

Десет
ли вет
гучи

да...

... јаје пловке зване
кашикара дугачко је
око 67 милиметара, ши-
роко 45 милиметара а
тешко око 38 грама, а

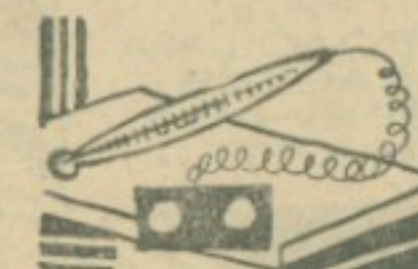
јаје ноја дугачко је око
15 сантиметара, широко
13 сантиметара а про-
сечно тешко 1500 грама.

... северне границе
света и арктичке тундре
сасвим су се промени-
ле: донедавно то су би-
ле пусте области наста-
њене поларним животи-
њама и у њима су живе

ли једино Лапонци и Ес-
кимии. Данас пољоприв-
реда осваја и ове зем-
ље: Совјети, Канађани
и Американци засејава-
ју и жито. На Аљасци,
обрађено земљиште се
простира на површини
од 270.000 километара
квadratних. Али кром-
пир и малине засад се
гаје једино у поларној
зони, у унутрашњости
арктичког круга, на по-
луострву Тамир у Сибиру.

... У Енглеској се од-
недавно појавио у про-
даји електронски термо-
метар који са највећом

прецизношћу а свега за
три секунде измери тем-
пературу болесника. Тер-
мометар ради на батери-
ју.

чицу. Промер рупе био је једнак промеру пројектила. На осталим плочицама рупе су биле веће што је плочица била даља. Експеримент је извршен са циљем да се проучи понашање разних метала у ваздуху. И поред тога што слика на којој су приказане алуминијумске плочице после пробоја не изгледа утешно, алуминијум се показао у том погледу бољи од других метала.

Келтски језик

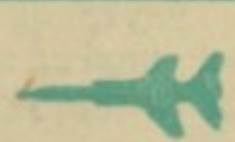
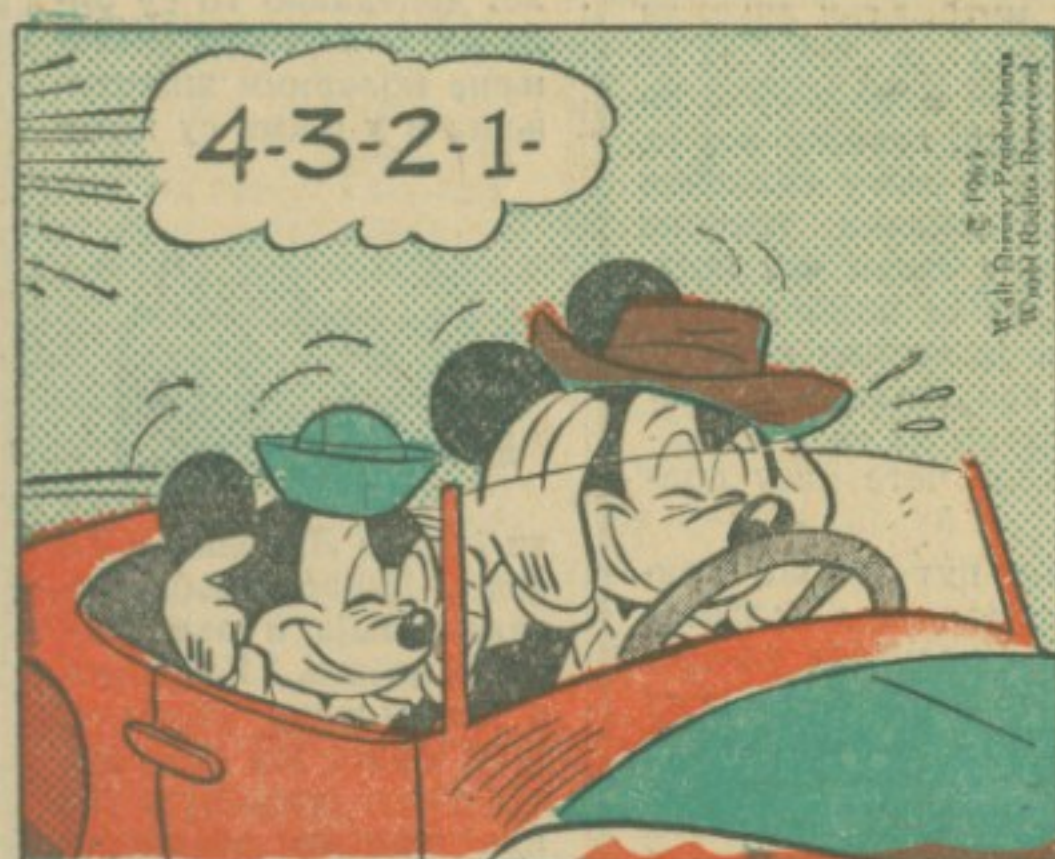
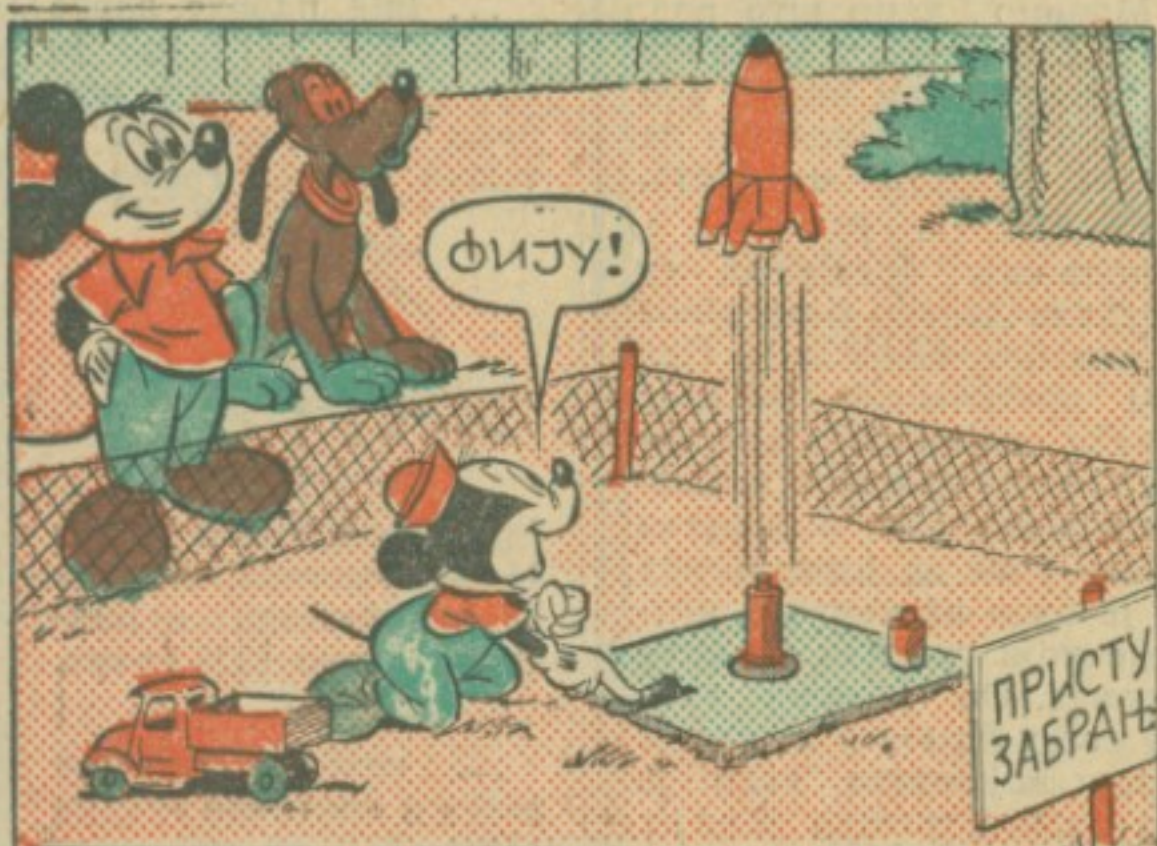
Од свих језика којима су се људи на нашем континенту служили пре отприлике две хиљаде година бретонски је једини келтски језик који се одржао до наших дана.

За владе Франсоа I (1535 године) поведена је борба за јединство језика у Француској и забрањено учење мањинских језика. Избачен из школе, бретонски језик је предаван у приватним училиштима. Са развојем цивилизације и он се развијао. Постоје и данас књижевници који своја дела пишу на бретонском језику. Прва изложба њихових књига одржана је пре извесног времена у Паризу.

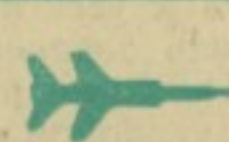
WALT
DISNEY

МИКИ

ЏОНИ

ХАЗАРД

ФРЕНК РОБИН

